

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan zvečer, izvenredno v nedelje in praznike.
Vsestranski Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin.,
za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaplova
ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	„ 42—	polletno	„ 50—
3 mesečno	„ 21—	3 mesečno	„ 26—
1	„ 7—	1	„ 9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaplova ulica št. 5, I. nadstropje.
— Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Herman Wendel.

O Jugoslovanih in njih kraljevini.

I.

Kakor je koncem junija 1914. po sarajevskem umoru popolno neznanje srbskega in jugoslovanskega vprašanja še le omogočilo, da se je zanetilo sovražno vojno razpoloženje, proti »kraljevskim morilcem«, tako je danes neuvrževanje in nespoštovanje mlade jugoslov. države tem bolj pomisleka vredno, ker so prav sedaj ob koncu nelepene sra o mostu od Berlina do Bagdada dobri odnosi k našim južneevropskim sosedom za nas ne samo gospodarska potreba, da, naravnost nespametno, ker Beograd, Zagreb in Ljubljana sedaj še ne zro na antantno politiko z baš donebesnim navdušenjem. »Mi moramo, tako je te dni priznal z gorjupim usmehom eden izmed vodilnih hrvaških listov, računati s tem, da nimamo mi Jugoslovani to je naše kraljestvo SHS nobenega prijatelja med evropskimi vele-silami.«

Dobri odnosi tu in tam pa se uduše že v kal, ako se javno mnenje trudi zatreti v državi HSS homonukla, ki je bil v antantini retoriji umetno prirojen za srbsko gospodstvaljnost. Z ustanovitvijo kraljestva SHS se je samo dejansko uresničila narodna težnja po ujedinenju, ki je kot hrepenenje in kopnenje lebdela in se glasila že mnogo stoletij, slično kakor nekoč v Nemčiji in Italiji, v najboljnjih glavah jugoslovanskega naroda, — saj so Srbi, Hrva-ti in Slovenci eden edinstven narod! — v vseh njegovih pesnikih in mislilcih. Vkljub temu naletimo semtertja na groteskno naziranje, kakor da bi se Črnogorci, ogorčeni radi »aneksije« njihove zemlje s strani Srbov, viharno oprijemali v imenu samoodločbe malih narodov ob prestol pošteniakoviča Nikite. V resnici pa so Črnogorci prav tako malo, kakor recimo prebivalci kneževine Reus starejša ali mlajša linija narodnost zase. Oni so najčistokrvnejši Srbi. Njihova v vsakem oziru nemožna posebna državna eksistenca je bila, ako izvajamo tudi tu po geslu »divde et impera« nastopajočo dunajsko politiko, edino posledica dinastičnega dualizma. Ker je dobil sedaj stari Petrovič, med kronami glavami vseh časov eden najbolj pretekanih in brezskrupoloznih mogotcev, zaslužno brco, žaluje sedaj po njem in po samostalnosti svoje države — igračice izmed njegovih izkoriščevanih podanikov samo mala peščica parazitov, katerim je polne nasul jasi, da bi jih s tem pridobil za radevoljno orodje v svoji pohlepnosti po oblasti. Vseka-

kor pa pomaga pri tem vsaj nekoliko še italijanski imperijalizem, ki je vsled vtelesenja Črnogore v kraljestvo SHS, izgubil v tistu Viktorija Emanuela naj-uslužnejšega pomagača v svojih balkan-skih načrtih.

V isti papirni koš spada prav tako trditve nekega avstrijskega klerikalnega lista, da je povsod na Hrvatskem razširjena krilatica: »Z Madžari smo živeli skupaj 800 let, s Srbi pa ne bomo niti 800 dni«, kakor tudi pretirano podčrtavanje separatističnega delovanja Stepana Radiča in njegove seliaške stranke. Res je, da so Srbi in Hrva-ti stoletja ločeno drug od drugega korakali in bili razdvojeni po veri, pisavi in zgodovinskih tradicijah. Toda kar koli jih loči, ni pri vsem tem v bistvu in korenu nobene večje razlike, ko med severno in južno nemščino. Delovanje Stepana Radiča, ki odkrito taji narodno jedinstvo srbo - hrvaško - sloven-skega naroda in ki je naperjeno proti obstoju kraljevine SHS, je za naziranje hrvaškega naroda prav tako malo nevarno, kakor mutatis mutandis leta 1871 delovanje dr. Sigla v njegovem glasilu »Bayerisches Vaterland«, ki takisto ni bil odsev mišljenja in naziranja bavarskega naroda in ki tudi ni moglo omajati ustroja nemškega državnega edinstva. Če tudi Jugoslovani na ozemlju bivše avstro - ogrske monarhije še ni prožet na vseh koncih in krajih s pristinim državljanskim čustvom za kraljevinu SHS, ker je država doslej stopala v njegovo obzorje vedno pod zastavo tujega gospodstva, in ker tudi tu dobra stvar ne napreduje tako kakor bi bilo želeli, vendar je brezupni zmedenec Radič, ki je že jadral z vsemi veltrovi neškodljiv ne samo zategadelj, ker sedi v varnem zavetišču, marveč še bolj radi tega, ker se je s svojimi ljubimkovanjem z najhušim sovražnikom jugoslovanstva, z italijanskim imperijalizmom, spravil ob zadnji vinar kredita.

Rožnat pa seveda položaj Jugosla-vije tudi ni. Ako se celo velike zmago-slavne države zapadne Evrope treselo od vojne mrzlice, kako bi se potem tega očuvala nova država, ki je do polovice stopala skozi peklo svetovne vojne in skozi v-ce revolucije, do druge polovice pa že, celo sedem let ni videla zatvorjenega Janusovega hrama. Vseled vojne, gladu in boleznij je Srbija zgubila eno četrtino svojega prebivalstva in je po triletni sovražni okupaciji izsesana do zadnje iglice. Jugoslovanska ozemlja bivše do-navske monarhije so od avgusta 1914 pod cesarsko in kraljevo strahovladu takisto nepopisno in strašno trpela; ko-liko njenih prebivalcev so kratkim po-

tom obesili, koliko jih je sramotno po-ginjilo v raznih koncentracijskih tabo-riščih, ali je potem čudež, da je ob raz-sulu habsburškega gospodstva prvotne-mu kaos sledil recimo legitimni nered: čete po zemlji hlepečih kmetov so sku-sale s krvjo in požarom na svojo pest razlastiti vsa veleposestva, in tem ho-matijam v Hrvatski in Slavoniji so mo-rale z oboroženo silo napraviti konec vkorakajoče srbske čete. Ta orožniška vloga je odvzela srbski armadi nekaj listov njenega latorjevega venca, dala demagogom hrvaškega partikularizma nekoliko vode na njihov mlin in uce-pila kmetom, ki le malo razumejo raz-voj sedanjih dogovov, celó prepričanje, da so se srbski vojniki hoteli maščevati nad Hrva-ti radi njihove udeležbe v vojni proti Srbiji.

Tudi pojav boljševiških nagnenj v zemlji, katere čisto agrarno bistvo je lik kamenita njiva za setev socialistič-nih misli, je edino posledica dolgoletne in globoko segajoče materialne in mo-ralne razkrojenosti, ki jo je povzročila vojna. Zaradi bližine sovjetske Rusije in sovjetske Ogrske je morda jugoslo-vanska vlada smatrala komunističko ne-varnost v svoji državi za veliko večjo, kakor je bila v resnici. Toda ti za-pletljaji so samo znaki prehodnega sta-dija, za katerega veljajo Mussetove be-sede: »Kar je bilo, ne obstoji več; kar bo v bodočnosti, sedaj še ne obstoja. A tudi zunanje razmere so odločilno vplivale na notranje razmere v Ju-go-slaviji. Italijanski imperijalizem, ki je svoje krepilje globoko zasadil v ju-go-slovansko dedno ozemlje na jadranski obali, je Jugoslovane prisilil, da so čim najpreje napravili nad novo svojo drža-vo zasilno streho. Razumljivo je, da v državi, čije meje so še neodločene in neopredeljene ne samo proti Italiji, marveč tudi proti Avstriji, Madžarski, Ro-muniji in Bolgariji, ni bilo mogoče raz-pisati splošnih volitev za državnotvor-no skupščino. Zato so si pomagali z za-časnim narodnim predstavništvom, ki so se sestavili po predlogu posamičnih strank po njih približni moči. Dočim je začetkom nudilo to parlamentarno na-domestilo pester mozaike malih strank in pritlikavih stranic, so se nato po-lagoma strnile razne skupine in sku-pnine preko prejšnjih deželnih in pokra-jinskih meja v jedno celoto. Te nove večje tvorbe seveda niso organsko ras-le, marveč so se često združile samo slučajno in dalejo večkrat bratom z ze-lo različnimi čepicami tako, da je prav često v vseh skupinah na dnevnem re-du sprememba članstva.

— *

Naša zunanje-politična orientacija.

I.

Taka vprašanja se niso reševala do sedaj javno v časnikih in se ne bodo najbrže tudi v bodoče navzlic Wilsonovim točkam, iz tega pa še ne sledi, da se ne bi smelo javno mnenje pri nas prav nič zanimati za te probleme, kajti časi so minuli, ko je mislil namestu nas dunajski »Fremdenblatt«.

Naša država je zaenkrat tako obkrožena, kot si je želel včasih Ed-ward VII. Nemčijo. Življenje v tem obroču bi bilo težko, vsaj dokler bo do vojne na svetu — in te bodo naj-brže še dolgo. Če bi se postavili na stališče ču-stvenosti in simpatij, bi morali odkloniti kar po vrsti Italijo, Avstrijsko republiko, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Grčijo in še Albanijo, če bo kdaj živela. Proti enim vlada ani-moznost in naravnost besno sovraštvo pri nas, proti drugim na Hrvat-skem in v Srbiji. S čustvi torej tukaj ne bomo prišli daleč. Zato nastane vprašanje, koliko so vredne zveze, ki so proti javnemu mnenju. Tu bi bil mogoče primer nekdanja zveza Italije z Avstrijo in Nemčijo. Ta zve-za gotovo ni bila popularna na nobe-ni strani, bila je delo pretkano-bru-talnega Crispija in njegovega sever-nonemškega tovariša istih lastnosti. A navzlic temu je zveza obstojala in sicer vsem trem v korist. Ko je leta 1914. napovedala Nemčija vojno Franciji, je sicer največji italijanski list »Corriere della Sera« takoj prvi dan prinesel D'Annunzijevo »Moli-tev za zmago francoskega orožja«, ali vlada bi bila lahko to prepričala in šla v vojno s svojimi zavezniki, kakor je šla pozneje proti njim. Za italijansko vlado ni bilo odločilno ljudsko mnenje.

Tako se tudi pri nas ne bo dalo držati stališče simpatij, ampak stališče praktičnih koristi. Tu bi bila smer takoj dana. Naš glavni sovra-žnik je Italija in proti nji si morama zavarovati hrbet. Vem, da je pri nas optimizem, ki mislijo, da zavoljo Italije sploh ni treba iskati zavezni-kov, ker se bo itak zrušila sama od sebe. Tudi optimisti nimajo včasih prav in bojim se, da bi se to lahko zgodilo ravno v tem slučaju. V naj-odjem okviru bi prišla torej v po-štev Avstrijska republika. Tu se hi-tro odgovarja, češ, Italija in Avstri-ja imata že staro ljubenco, ki ne bo zarjavela tudi zavoljo Tirolske. Zdi se mi, da ne bo šlo to tako lahko. Ti-rolski Nemci so najbolj nemški v ce-

li Avstrijski republiki, njih karakter tako različen od italijanskega, da se ne bodo nikoli vdomačili v Italiji ter pozabili Avstrije, kakor ne bo Av-strija nikdar pozabila nanje. Italija pa tu ne more dati znatnih mejnih koncesij, kajti s tem odpre svojo de-želo na najobčutljivejši točki — ka-tastrofa, ki ji je grozila spomladi 1916. in katere jo je rešil Brusilov, v Italiji ni pozabljena!

Bistvo vprašanja pa ni tukaj am-pak čisto drugje. Da se bo združila Avstrija z Nemčijo, je danes že odveč povdarjati, saj se je zadovoljila celo Antanta z zadnjim nemškim odgovo-rom, ki pravi, da Nemčija ne bo sku-sala anektirati Avstrije s silo, da pa izvede to lahko Zveza narodov, če bi to zahtevala narodna volja v obeh državah.

S tem pa je situacija čisto pre-drugačena. Tu nimamo več opraviti z Avstrijsko republiko, ampak z enotno Nemčijo. In ko bo iztrgala Italiji Tirolsko, mi mogoče lahko osvobodimo z njeno pomočjo naše kraje — a kaj potem? Nemčija bo tudi v bodočnosti ekspanzivna sila, državna forma republike ne bo na tem nič spremenila, saj je izgubila Francija Alzacijo-Loreno v vojni, ki jo je začela pod Napoleonom, a je iz-trgala zopet tri dve deželi kot republi-ka. A da bi omejila Nemčija svojo ekspanzijo samo na Tirolsko in ne tudi na jug — nam seveda na ljubo — toliko rožnogledi pač ne smemo biti. Tako bi prišli iz dežja pod kap, osvobodili bi svoje kraje izpod Itali-je, a postali — nemški vazali. In pri tej kombinaciji niso vpošteti niti Madžarska, niti Romunija, niti Bol-garija, ker se mi ne zdi verjetno, da bi mogla Italija navzlic svoji diplo-matski spretnosti spraviti vse tri na-enkrat v akcijo v isti smeri, ker ima-jo te tri države še preveč globokih nasprotij med sabo — seveda pravi nič manjših naprav nam — in bi po-leg tega, sodeč po nekdanji moči Nemčije brezdvomno podlegle, da bi naš kraji zopet silno trpeli. Kako bi gledale na vse to Francija, An-glija in Amerika, se ne da reči, saj je grozila svetovna vojna včasih zavolj nar dezertirjev, enkrat zavoljo nem-ške trvdke Mannesmann in drugič zavoljo železnice iz Novega Pazarja. Seveda je bilo to v času, ko je plava-la svetovna vojna že v zraku in je bilo pričakovati njenega izbruhla ob najmanjši priložnosti. Danes pa ni verjeti, da bi šla Amerika znova v boj zavoljo — Italije, materijelnih in-teresov — pri tem ne more imeti, Anglija bo imela opravka čez glavo s kolonijami in je treba pri tem vpo-

LISTEK.

Dr. Jesen:

Naša Matica.

Ker ne pišem dnevnika, ne vem, ka-teri dan je to bilo. Toda datum ne bo težko najti.

Trgovine so se odpirale, ženske so postajale v gručah in si pripovedovale najnovejše novice. Bilo je takrat v Ljubljani mnogo novega, saj je bila voj-na šele v začetku.

Prišel sem po svoji dnevni poti pro-ti magistratu in nasproti mi je dospel s svojimi mirnimi, počasnimi koraki go-spod Podlimbarski. Menda je opazil vprašanje na mojem obrazu: prejšnji večer se je raznesla novica, da je »Go-spodin Franjo« konfisciran in da pride pisatelji v preiskavo.

Zavijal je svoje stotniško mogočne brke in je rekel s svojo znano mirnost-jo: »Objektiver Tatbestand!« In je zmignil z ramami.

Razumela sva se dobro, podala si roke in se ločila.

Seveda se je nas vseh lotevalo vprašanje: kaj sedaj? Toda takrat — no, ni bilo treba dolgo čakati.

Nekaj dni na to je bila zadnja seja stare »Slovenske Matice« in par dni na to je počil glas: Matica je razpuščena!

Na 6. uro zvečer je bila razpisana odborova seja, ki je vsled razpusta po-stala nepotrebna in je odpadla sama po sebi... Toda nekaj minut pred šestjo me je zaneslo vendarle v Zvezdo. Ta-val sem v tistih dneh nemirno semter-tja, težko je bilo najti samoto, še težje prijatelja... Vedel sem, da pride tudi zame veliki teden trpljenja in da se so-vražniki že zbirajo.

Zavil sem nehot v »Matice«, me-neč, da se je sešlo morebiti tudi kaj drugih odbornikov.

Koga se ni obšlo čudno čustvo, ka-dar je stopal po onih starih lesenih stopnicah in po onem častitljivem dol-gem hodniku k priprostim vratom z ma-lim drobnim napisom: Ako si bil tujec, se ti je nehot ustavila noga in nisi ver-jel, da stopaš v prostore največjega slo-venskega kulturnega zavoda.

V pisarni je bila luč. Vstopil sem in sem obstal: pri mizi, kjer je včasih se-del predsednik, je sedel policijski komi-sar, poleg njega je stal policijski agent. Talmik Milan Pugelj se je naslanjal na svojo mizo in je gledal, kako je blagaj-nik rajni Anton Koder predlagal knjige, račune in denar...

Začutil sem ta trenutek: kar je bilo naše, ni več naše. Zavedal sem se, da nisem prišel prav in sem hotel oditi. Toda za trenutek sem vendarle še po-sedel in sem gledal, kako je policijski komisar sprejemal in protokoliral razne obligacije, delnice, vrednostne papirje i. t. d. Težko je bilo sestaviti natančno ves seznam teh papirjev.

Sedel sem in nisem mogel verjeti, da je vse res: da sedim tu na stolu v »Slovenski Matici«, da sedim pri mizi ko-misar in da se piše protokol, s katerim se konfiscira vse, vse, kar smo v pet-desetih letih nabrali v svojem kulturnem središču. Spomnil sem se onih ča-sov pred 50 leti, ko je vrela mlado živ-ljenje po naših deželah: ob meji skoraj bolj nego v sredini. Čehi so imeli svojo akademijo, Hrvatje so pripravljali svo-jo Akademijo. In mi? Kje smo mi, mi? — Od meje je prihajal glas, da nujno po-trebujemo svoje »učeno društvo«. V Ljubljani so to priznavali. Toda kje, ka-ko, od kod? — Bili smo vedno taki: navduševali smo se vedno za vse, kar imajo druge, toda da bi imeli sami, ni smo verjeli svojim lastnim silam. Ni čudno. Majhni, neznanj smo bili. Druge akademije so dobivale podpore od drža-ve, od dežele, od vladarja, od me-cenov. A mi, mi?

Toda učeno društvo »mora biti«! So pisali rodoljubni od vseh strani v Ljubljano. In končno je prišla ona svo-ta, dar štajerskih rodoljubov kot prva podlaga za novo društvo. Tako se je začelo.

Nabirali so po goldinarjih: eden, dva, tri. Slovenska meja je dobro ču-tila, zakaj je treba kulturnega zavoda. V Ljubljani so to skoraj manj razumeli. Toda ker je bil denar tu, — kaj se ho-če! Morali so poprijeti za delo.

Tako se je ustanovila »Matica Slo-venska«. In sedaj je bilo treba iz malih začetkov ustvariti kaj velikega. Šlo je počasi, prepočasi. Po eno knjigo smo izdali na leto, letopis. Toda zrno je bilo dobro, — tla so bila slaba. Prišel je vi-har — prvi pomladanski vihar. Ravno tu v »Slov. Matici« je leta 1871. dr. Jo-sip Vošnjak prvič zaklical na ves glas: Staro geslo ne velja več — treba nam je novega gesla: »Vse za narod-nost, napredek in svobodo!« Stari »vsezaverodomesarjevci« se ni-so hoteli udati, — toda čas je hitel pre-ko njih.

Prišel je Levstik in se boril za re-formo Matice, za slovenski jezik, za na-rodno kulturo. Skoraj je opešal v tež-keim boju proti visokim gospodom. To-da prava misel je morala zmagati nad

zmotami, nova življenska sila je mo-rala doseči tudi zastarele zidovje »Slo-venske Matice«, počasi je začelo rasti, to, kar smo hoteli imeti. Ne takoj, ne čez noč. Leta in desetletja je bilo treba, da smo imeli končno res lep kulturni zavod. Čutili pa smo vsi, da ni dovolj, da še mnogo nedostaja. Kje so bili med tem že drugi narodi pred nami! Aka-demije so razpolagale s stotisoči, izda-jale so grmade knjig, repräsentirale narod doma in v tujini, — a mi smo izdajali končno po 6 knjižic na leto. Z reprezentanco pa je bila težava ne-premagljiva. Hija je na zunaj izgledala še dovolj lepo, — posebno napis se je svetil nekako ponosno in samozave-stno. Toda »ko je gospod Denis iskal naš najvišji kulturni zavod«, ne vem, kaj si je mislil. Gotovo ni vedel, kako se je v »Matici« štedilo s krajcarji. In mi vsi smo mislili, da »Matica« ničesar ne po-trebuje, razven napisa, knjig in denarja. Zato je ostal še od davnih dob oni hod-nik, ki sem ga imenoval častitljivega.

Vse stanovanje »Matice« človeka vedno spominja njene konservativnosti. Zdi se, da je to njena stara dedščina. Dve mali sobi, ena za tajništvo, ena za odborove seje, — to je vse. In poleg nji je skrita, večno zaprta tretja soba: knjižnica. Bogata knjižnica z lepimi

Stevati, katera momenta sta jo pred vsem poglavlje leta 1914. v vojno. Prvič dejstvo, da ni vrgla Nemčija glavnih sil na francoski vzhod ampak v Belgijo ter da je bil cilj — Calais, in drugič sir Grey, ki je bil res diplomat, pri katerem so igrali moralni faktorji veliko vlogo, kakor je pokazal že v Maroški krizi, in je smatral, da je dolžnost Anglije, da gre Belgiji na pomoč. Francija pa bi najraje ne imela nikdar več nobene konflikta z Nemčijo, zato se je zavarovala z angleško-ameriško-francosko defenzivno zvezo, ofenzivna pa ne bo, zlasti z Italijo kot zaveznico!

Torej tudi v najboljšem slučaju, da gre vse po naših željah in kombinacijah, je to preozka podlaga, ker s tem zamenjamo polovično narodno suženstvo s celim, kajti samo sedaj po Italijanih zasedeni kraji bi bili preozki za nemški raznihi. I. J.-C.

Zamenjava denarja in prihranki.

Iz Beograda poročajo, da so predpriprave za zamenjavo bankovcev v skoro dovršene. Ker Narodno predstavništvo ne bo moglo rešiti valutnega vprašanja v kratkem času, bo vlada za sedaj samo zamenjala avstrijske bankovce za državne dinarje oziroma v kolikor ne bodo ti dostojali, se bodo avstrijske krome s posebno znamko prelepile. Državni dinar je drugačen, kakor srbski dinar; se razlikuje v obliki, kakor tudi v tem, da je srbski dinar kript zlatom in drugimi vrednostmi, med tem ko državni dinar ni kript, ampak bo imel isto vrednost kakor krona. Radi tega se bo za 100 sedanjih kron dobilo 100 državnih dinarjev ali pa 100 preokolekanih avstrijskih kron.

Posledica te zamenjave bo predvsem ta, da se bo naš denar razlikoval od avstrijskega. Ze sedaj, ko imamo žigosane bankovce, notira naša krona napram avstrijski 70 do 75, to je za 70 do 75 naših kron se dobi 100 avstrijskih. Ako dobimo denar, ki se bo popolnoma razlikoval od avstrijskega, bo že to dejstvo vplivalo v našem smislu na kurz. Tudi napram inostranstvu se bo kurz našega denarja zboljšal. Do sedaj se je plačalo za franka ali lire ravno toliko naših, kakor avstrijskih kron. Ker pa je kurz avstrijske krome od dne do dne vedno bolj padal, je to dejstvo vrednost našega denarja tlačilo. Popolnoma nov položaj bo v trenutku, ko se uvedejo državni dinarji. Kurz med državnim dinarjem in liri se ne bo določeval več preko avstrijske krome, ampak po načelu mednarodnega gospodarstva, to je kurz se bo določil po razmerju med izvozom in uvozom. Ker imamo mnogo blaga za izvoz, se bo kurz državnega dinarja napram inostrani valutni, posebno napram liri in franku znatno zboljšal.

Prva posledica zboljšanja kurza bo ta, da bodo pri nas cene oblike padle. Ako stane v Italiji meter blaga 20 lir, lira pa 7 K, smo plačali za blago 140 K; v trenutku pa ko bo stala lira samo 3 krome oziroma 3 državne dinarje, nas bo stalo blago le 60 kron.

Ta izprememba bo imela vpliv tudi na cene živil. Tudi te bodo padle, ker bo notranja vrednost krome večja.

Zamenjava oziroma kolekovanje avstrijskih kron se bo izvršila potom davčnih uradov ter denarnih zavodov. Po potrebi se pri tej stvari še drugi uradi in zavodi. Nikakor pa se ne bo izvršil ta posel po posameznih občinah, kakor se je izvršilo svoj čas žigosanje. Po občinah se ne bo moglo izvesti, ker pri zamenjavi mora sodelovati vsaj po en blaginjski in v knjigovodstvu več uradnik. Računati moramo s tem, da

nastane ob zamenjavi velik naval na davčne urade posebno radi tega, ker bo zamenjava trajala in nekaj dni in da bo moralo občinstvo dolgo časa čakati, predno pride na vrsto. Tej neprijetnosti pa se občinstvo izogne na ta način, da shranijo svoj denar pri denarnih zavodih, zadrugah, hranilnicah in bankah, ker ti zavodi bodo sami vse opravili brez sodelovanja strank. Nerazumljivo je, zakaj hrani prebivalstvo toliko denarja še sedaj vedno doma in zakaj ga ne izroči denarnim zavodom, ki plačajo obresti. Kdor ima več denarja pri sebi, kakor ga trenutno rabi, škodi sebi, ker izgubi obresti in otežuje ureditev valutnega vprašanja. Torej vsakdo naj izroči svoje prihranke denarnemu zavodu, ki mu zaupa! — e —

Politične vesti.

Dr. Pavlovič vrnil mandat regentu. Beograd, 10. oktobra. Danes dopoldne ob pol 11. uri je bil predsednik Narodnega predstavništva in designirani ministri predstojnik dr. Draža Pavlovič v avdienci pri regentu, kateremu je po referatu o odgovoru opozicije vrnil mandat za sestavo novega kabineta.

Kaj je resnica? LDU Beograd, 10. oktobra. Uredništvo »Pravde« je izdalo lepake z naslovom: »Odgovor opozicije na vabilo gosp. dr. Draže Pavloviča.« Glasom teh plakativ zahteva opozicija nastopno: 1. G. dr. Pavlovič naj sprejme vso ministriško listo G. Trifkovića. 2. G. dr. Trifkovič bo ministriški podpredsednik brez portfelja. 3. Avtonomija za Hrvatsko in Slovenijo ter imenovanje bana po kralju. Poleg teh lepakov je nalepila »Pravda« glasilo radikalne stranke plakate s to vsebino: Besede »Pravde« na njenih današnjih plakatih so lažnjive. Berite »Trifkovič«!

Zborovanje mladih članov posameznih klubov v Beogradu. Beograd, 10. oktobra. Včeraj dopoldne so se sestali nekateri mladi člani Narodnega predstavništva, ki predstavljajo levice posameznih klubov ter se posvetovali. Kako bi se mogli dosegati sporazum med posameznimi strankami, posebno pa med demokratsko zajednico in radikalci, da se vendar enkrat reši ministriška kriza, omogoči redno parlamentarno delo in prične končno že enkrat voditi močno državno politiko. Na tem sešanku so se zborovalci zedinili na to, da se bodo ta posvetovalja tudi nadaljevala.

Afera Protje - Nedviž Draža. Beograd, 10. oktobra. »Demokracija« poroča po naslovu »Protje - Nedviž Draža«. V parlamentarnih krogih je povzročila veliko zanimanje afera G. Protje in Nedviž Draže, znanega vodja Arnavtov, katerega si je naš narod ohranil v živem spominu vsled njegovih krivolonosti in krivic. Se izza furskih časov. Nedviž Draža je posekal neki gozd v vrednosti nad 2 milijona dinarjev. Právni odbor v direkciji vojnega plena je kot najmerodajnejši faktor v tej zadevi sklenil, da posekane drva ne more pripustiti temu Arnavtu v last brez odškodnine. Gospod Protje je iz intervjuja nekakega G. Petrovića ta sklep odbora ovrnil na škodo naše države in v korist temu Arnavtu. »Demokracija« obljublja, da bo priobčila vse dokumente in dokaze, ki kažejo delovanje G. Protje na korist Arnavta in na škodo države v pravi luči.

Ustanovitev broderskega sindikata SHS. Beograd, 10. oktobra. Iz ministristva saobračaja se poroča: Ministristvo saobračaja je v svrhu eksploatacije državnega plovnega parka ustanovilo broderski sindikat SHS. ki obstoji iz sedanjih srbskih broderskih družbe in iz bančnega konzorcija, ki že obstoja. V ta sindikat se bodo sprejeli tudi nove bančne institucije in tudi privatne osebe, katerih narodnost in pripadnost k državi SHS so dokazane, in ki nameravajo svoja denarna sredstva plodno in naložiti pri tem sindikatu.

zelo visoke. V samih tisočih. 300.000 K se je nabralo v 50 letih! In vendar: sedaj je konec, vsemu je konec! Ali ni to zgodovinski trenutek?

Ali kdo bi mislil na zgodovinske trenutke, ob času, ko so vsak trenutek dogajale velike zgodovinske stvari! Gospod komisar je bil skoraj utrujen od dela. Konfiscirati društvo — to se hitro napiše — ampak izvršiti! Denar končno, to bi še šlo, ampak tu je hiša, pisarna, knjižnica...

Rom, pom, rom, rom, rom, rom! Živio-o-o-o! Dvignili smo glave. Tam onstran Ljubljane po mestnem trgu je šla salezijanska godba in množica za njo.

Rom, pom, pom, živio-o-o-o! se je razlegalo nad starimi ljubljanskimi hišami in je odmevalo visoko gori pod grad, kjer so se videla razsvetljena okna...

Rom, pom, pom, živio-o-o-o! in godba z množico se je valila naprej skozi mesto...

Tudi zgodovinski trenutek! Gospod komisar je vstal, zložil je svoje papirje in rekel, da je stvar do-

Prihaja se sprejemajo do 20. t. m. Vse naročbe, bodisi da so v zvezi z našo pomorsko ali rečno trgovino, naj se odšle naslavljajo na broderski sindikat SHS. Kontrola nad sindikatom bo prevzelo ravnatelstvo rečne plovnice ministrstva saobračaja.

Jutarnji List o vzkrokih ustavitve osebnega prometa na progi Zidani most - Zagreb - Sisek. Zagreb, 10. oktobra. Današnji »Jutarnji List« prinaša neke informacije o ljubljanski direkciji železnice SHS. Glasom teh informacij je ta direkcija kriva ustavitve osebnega prometa na progi Zidani most - Zagreb - Sisek. List smatra postopanje ljubljanske direkcije za škandalozno in obeta za jutri poseben članek o tem vprašanju. (Opozorjamo na današnji članek v našem listu, kič se tega vprašanja. — Uredništvo.)

Realizem in idealizem. Split, 10. oktobra. Pod naslovom »Realizem in idealizem« izdaje »Corriere della Dalmazia« v dolgem članku o dejstvu, kako italijanska javnost v Dalmaciji zamenja italijanske kmete, ki vodijo idealni boj proti onim faktorjem, ki delajo na to, da se Dalmacija ne prikljubi materi Italiji. V članku pravi pisec, da bi lahko navedel na stotine slučajev, kako gleda italijanska javnost samo na svojo lastno korist, ne pa na korist »idealnih« borcev - kmetov. Konkretnega primera pa ne navede v članku ni enega. — Kako je ta realnost gotovih italijanskih krogov, ki delajo z vso paro na zdejajenje v Italijo, naj navedemo samo en slučaj. Ko so Italijani zapustili Trogir, so jugoslovanske oblasti našle tudi neki dokument, v katerem se zahteva od gotovih merodajnih krogov v Splitu za aprovizacijo trogirskih Italijanov hrano za 6000 oseb, med tem ko v celem trogirskem okraju ni niti 100 Italijanov. Tudi to zahteva od splitskih Italijanov je podpisal znani diktator za par ur dr. Lubin. ki je nekaj dni po staro Avstrijo pisal v nekem šovinistično nemškem listu, da se je Italija pogrežnila v blato nekulturne, ko je zaslepla naše poslanstvo v Rimu. — Takšen je idealizem in realizem dalmatijskih Italijanov.

Dalmatijski Italijani protestirajo proti Tittonijevemu ekspozitu. Split, 10. oktobra. Povodom razglasitve Tittonijevga ekspozita po časopisih, v katerem je le ta obrazložil najnovejšo stališče Italije v dalmatijskem vprašanju, so se šli takoj vročkovrni Italijanci iz Dalmacije ter skovali protest proti temu ekspozitu, v katerem zagotavlja, da ne bodo nikdar pristopili izvešbe v tem ekspozitu navedenih točk. Ekspozite sam označujejo kot ponižanje Italije, ker bi glasom teh točk Italija ne samo zanikala londonski pakt, temveč se odrekla tudi celi Dalmaciji sami. — Kako smešni so ti zastopniki »neodrešenega« ljudstva Dalmacije, kaže samo dejstvo, da je ta protest podpisal tudi oni dr. Lubin iz Trogira v imenu tega mesta, ki pa ni bil dalje časa v mestu, nego onih par ur, kar so bili zasedli Trogir Italijani.

Carinski postopak.

Pred svetovno vojno je bil naš trg nasičen raznovrstnega blaga, katero je proizvajala avstrijska industrija. Tekom vojne pa se je to blago porabilo, domače industrije še nimamo dovolj, zato je treba uvažati iz inozemstva, nemških in čeških delov nekdanje Avstrije.

Inozemske meje so bile pred vojno daleč, prišla je k nam le malenkostna množina inozemskega blaga. Danes je meja tik nad Mariborom ozir. Ljubljano, vsa množina blaga torej ki prihaja iz Nemške Avstrije ali Čehoslovaške oz. Italije itd. najsibo rekonpenzacijsko ali blago izven kontingenta, je podvrženo carinskemu postopanju. Misliti bi bilo, da se je carinska uprava prilagodila ali vsaj skušala prilagoditi novim razmeram, a prišlo je ravno narobe.

končana. Odšli smo iz sobe, tajnik je komisariju izročil ključke in komisar je vrata zaklenil...

Odšel sem po temnih stopnicah in se ustavil šele v Zvezdi, ko sem videl, da sem sam.

Odšel sem v Selenburgovo ulico. Promenada je bila kakor vsak večer: mladi svet se je zabaval, koketiral, razgovarjal, debatiral. Srečal sem samotnega znanca. Pozdravila sva se tiho.

Torej konec?

Molče sva stopala med množico. Odšla sva na plano; pogledala sva si v oči in zdelo se nama je, da imava eno misel:

»Ako ostane vse, kakor je bilo, je ne bo treba, ker nas ne bo rešila; ako ne ostane vse tako, kakor je bilo, potem dobimo mesto nje itak kaj večjega...«

To je bila tolažilna misel v oni žalostni uri. Zdi se mi, da sva se varala. Ako hočemo imeti »kaj večjega«, ne ka-že drugače, kakor okleniti se z ljube- nijo naše »Matice« in iz nje ustvariti več nego je bila poprej.

Zadnji čas se je za ocarinjanje uvedel nov (srbski) carinski postopak, ki stoji na podlagi najhujšega, njegova pregledovanja, ugotavljanja kakovosti in tehtanja blaga. To je tako skrajno zamudno delo, da se z velikim uradnim aparatom v Ljubljani in Zagrebu ocarini le 2 do 3 vozove na dan. Neposredna posledica tega je zastoj vsega prometa. Kaj se godi v Zagrebu, je menda znano. Vsled zastoja se je nabiralo mesece in mesece carinsko blago v Mariboru, kjer se je kradlo in plenilo, a na zahtevo carinskega načelnika je te dni odšlo 600 voz tega blaga na hrvaško progo ter jo hermetično zaprlo. Isto preti v najbližjem času tudi že Ljubljani.

Proti starim avstrijskim predpisom stoji novi carinski postopak v razmerju 10 : 1; ako se je prej lahko ocarinilo 10 voz na dan, se po novih predpisih z istim osobljem ocarini le 1 voz dnevno. Mesto napredka toraj nazadovanje v srednji vek.

Ne radi, a moramo ugotoviti dejstvo, da imajo v Beogradu veliko premalo smisla za moderni promet, ker še niso še otresli svojih malih predvojnih razmer oz. ne se uživeli v novo dobo. Na svetovnih železniških progah ne gre hveljavljati iste predpise, ki so mogoče zadoščali pred vojno ob Bregalnici ali na albanski meji, kjer se jeavor prevažal v kočarah, a ne po železnici. S tem postopkom se bo ustavil ves železniški promet, onemogočila se bo trgovina, industrija in obrt, vsaj rekonpenzacijska pogodba je brez vsake vrednosti, ker blaga ne moremo uvažati. Vozovi se mesece in mesece odtejavajo prometu, akoravno jih naravnost silno trebamo. Beogra je razrušen, premogokopirabilos, eksporttreba dvigniti — a radi pomankanja vozov stoji že malodane vse. Železnice nimajo nikakih dohodkov, so pasivne. Surndelavnik se je upeljal, kako plačevati osebe, kako drag material, kako odškodnino za ukradenog blago?

A tudi carinska uprava dela dr- žavi s tem postopanjem veliko škodo. Recimo da vrže voz poprečno samo 10.000 kron carine, katera svota se v slučaju najhujšega ne preiskave mogoče zviša na 12.000 K. Pri dveh vozovih dobi toraj carina dnevno 24.000 kron. Ako bi pa ocarinila 10 voz, bi dobila 100.000, to je 75.000 kron dnevno več. Denarja itak ni v državnih blaginjah.

V času gradbe nove države je v prvi vrsti treba medsebojnega zaupanja, zaupanja v državno oblast. To zaupanje je pa edino le mogoče pridobiti z delom, krepko inicijativno in napredkom, ne pa z nazadovanjem, s katerim se goji le nezaupanje, apatija. Naj se toraj te umetne ovire, to nazadnjaštvo prej ko mogoče odstrani in da prost razmah napredku in s tem tudi interesom države same.

Neodrešena domovina.

D' Annunzio se umakne z Reke. LDU Pariz, 10. oktobra. (DKU) »Chicago Tribune« poroča z Reke: Tukaj se širi govorica, da se je D' Annunzio dogovoril z vojvodom D' Aosta, da bo zapustil s svojimi četami Reko in da bodo mesto zasedle italijanske čete. Dopisnik naglašja, da bi bila večina prebivalstva zelo zadovoljna z D' Annunzijevim odhodom. Odkar je on došel na Reko, je draginja zelo narasla. Dasiiravno se blokada ne izvršuje z vso strogostjo, je vendarle dovolj učinkovita.

Spor med nami in Italijo. LDU Trst, 8. oktobra. Z ozirom na razširjenje vesti o pretečem sporu med Italijo in Jugoslavijo, razpravlja rimski list »La Tribuna« od 5. oktobra v vodeniku o danih možnostih in o položaju

Med pozabljenimi rokopisi sem našel ta spomin dr. J. Jesena. Zdi se mi zanimiv in aktualen. Se vedno in čim bolj! — Zupan dr. Ivan Tavčar je kot »Matičin« pravni zastopnik in predsednik energično storil vse, da je našo »Matice« rešil finančnega poloma; drugi smo agitali. Pristopilo je toliko novih ustanovnikov in članov, da je bila vojna izruba pokrita. Rešeno je torej vse. Tudi nov odbor smo dobili, nova — mlada podpredsednika. »Iz Matice« je treba ustvariti več, nego je bila poprej — pred vojno!« pravi dr. Jesen, in tako smo govorili vsi.

In? — No, ni! »Matice« sp. Počiva menda. Niti odborovih sej nima in na občni zbor čakamo. Pripravljajo se baje reforme. Druge založbe pridno izdajajo knjige, Matica se — pripravlja... Veselim se tega, ker vem: kjer se kdo dolgo pripravlja, se rodi vedno kaj velikega. Ampak... no, ni! Hotel sem le opozoriti, da se nekateri Slovenci živo zanimajo za naše prvo književno društvo. Fr. Govekar.

ter pravi med drugim: Eden glavnih razlogov negotovosti, kako naj bi se cecil sedanjih položaj, je notranje razmerje v Srbiji in v drugih deželah Jugoslavije, kjer so spori starih in novih strank zelo ostri in nosijo kal nepričakovanih komplikacij in sebi. Polom avstrijske države in sprememba režima, nadalje gospodarske in moralne posledice vojne so omogočile, da v vsej Jugoslaviji vstajajo in se razpasejo temni elementi, politični pustolovci in politikastrski balkanskega stila, ki lahko marsikaj pridobijo v drznih podvzetih ne oziraje se na to, ali povzroča to polom domovine. Temu je dodati pomankanje dejanskega ujedinjenja v jugoslovanski državi (SHS je, kakor se zdi, kemična sestava, ki vedno vse vseh heterogenih elementov, ki jo sestavljajo), pomankanje edinstva, ki je posledica razločnosti plemen, tradicij in nacionalističnega individualizma Srbije. Ali prav rad tega smatramo za pretirano, če ne celo za neverjetno, da bi se Jugoslavlani odločili k odkritemu prelomu z Italijo in vstopili v vojno ž njo. Kvečjem bi upoštevali možnost kake izolirane vojaške akcije, kake pustolovščine, ki pa bi seveda lahko imela kal večjih sporov v sebi. Logično mislimo, da Jugoslavlani ne bi mogli za tako pustolovščino iskati preveze v reških dogodkih. S strani Italijanov ni izšlo nobeno izzivanje proti prebivalcem Sušaka in obmejne hrvaškega ozemlja. Pohod italijanskih prostovoljcev in čet na Reko pod vodstvom D' Annunzia in položaj v mestu samem od 12. septembra naprej so premotili zavezništvo in prepustili italijanski vladi, naj bo najboljših močeh ukrene, in Italijanska vlada je baš na tem, da ukrepa s taktom in s premislekom vse, kar je potrebno. Sicer pa — in to je najbolj važno — je celo reko vprašanje, pravzaprav lahko rečemo, ves jadranski problem se sub judice pred konferenco. Zato manjka vsak povod in vsaka preteza za Jugoslavijo, kakor tudi za vsako drugo državo, da bi intervenirala in poskušala spreminjati položaj, ki ni še definitivno za nas Italijane, ne za druge. Ali si bodo Jugoslavlani svesti vsega tega? Bodo li znati premotiti s pravneza stališča ta položaj? Ali se bo posrečilo Jugoslaviji z ozirom na njen notranji položaj zagotoviti nadaljno ohranitev miru in ali se bo znala vzdržati, da ne bi motila delo konference, ki ni še dovršeno? Kaj je torej storiti, vprašuje sklepni članek. Moramo, zaključuje, ohraniti mirno kri ter biti previdni in čuvati, da iz male iskre ne nastane velik požar.

Kako priljubljen so naš jadralski celo domačin Italijanom, o tem bi mogli mnogo povedati naši tržaški rojaki. V Trstu vlada splošno med ljudstvom silno ogorčenje proti italijanskemu vojaštvu in karabinierjem. Ljudstvo je nezadovoljno zlasti z upravo ter daje tej svoji nezadovoljnosti tudi glasnega duška. Svoičas, ko je bil še Pettiti gubernator Juliske Benečije, si slišal po tržaških ulicah kaj pogosto pesem, ki se je glasila:

Butemo in mar Pettiti
con tutti suoi arditti,
a morte 'sti banditi!

Laški listi so si bili zaradi te pesmice cel teden v laseh, več pa je romalo zaradi nje v zapore. Italijanski Trst ljudstvu prav nič ni pogodu. Pri demonstracijah, ki jih ni malo, čuješ lahko poleg običajnih »Libertale!« »Giustiziale!« ti di: »Viva Trieste libera!« in »Trieste ai Triestini!« Enega takega nezadovoljnika so nekoč prijeli karabinieri; en mesec je sedel v preiskovalnem zaporu, vojaško sodišče pa mu je povrh pridodalo še dva meseca ječe. V Trstu je dovoljena edinole laška trikolra in gorje ti, če je ne razobesiš pri komandiranih »patriotičnih« demonstracijah. Takih manifestacij je vse polno, tako da se ti zde dnevi, ko ni kake demonstracije za veliko mater Italijo, kakor prazniki. Ob takih prilikah mora vsi italijanski trikolra tudi na kavarni »Balkan« in na »Narodnem domu«, sicer gorje celi opravi in zlasti šipam. Ljudstvo gleda ta spektakel in se prirediteljem smeje: »Porcinelli, pajazzi, charlatani!«

Slovanski svet.

Stavka čeških otrok na Dunaju. LDU Dunaj, 10. oktobra. (ČTU) Včeraj je bila proklamirana stavka čeških šoloobveznih otrok. Stavka je najskrajnejše sredstvo češkoslovaške manjšine na Dunaju. Češki očete na Dunaju so trdno odločeni, da bodo stavko izvedli do najskrajnejših posledic.

Kako skrbje boljševiki za se. LDU Budimpešta, 10. oktobra. (DKU) Policia je v hotelu »Hungaria« izvršila preiskavo pri bratu bivšega ljudskega komisarja Tibora Samuelyja. Našli so za pol milijona kron dobrega zlata, srebrnega jedilnega orodja tudi za pol milijona kron, mnogo perila in obleke s knežjimi in grofovskimi monogrami, antične vredmete in cerkveno orodje.

Spominjajte se zaklada »Slov. sokolske zveze«.

Italija.

— Vojskoda D' Aosta v preganstvu? LDU Milan, 9. oktobra. (DKU) Listi poročajo, da bo vojskoda D' Aosta za del časa odpotoval v inozemstvo. »Popolo d' Italia« pravi k temu, da je vojskoda odšel v preganstvo, potem ko je imel dolg, važen razgovor z ministrskim predsednikom Nittijem.

— Angleška ustavi premog Italiji. LDU Berlin, 10. oktobra. (CTU) Kakor poroča »Lokalanzeiger« iz Lugana, je dala angleška admiraliteta angleškim ladjam, ki vozijo premoč v Italijo, povelje, naj ga izkrajajo v Gibraltar. Ta odredba je prvi znak odločnega nastopa entente proti Italiji.

Italijanska ratifikacija mirovne pogodbe z Avstrijo in Nemčijo. LDU Trst, 8. oktobra. Italijanski kralji je podpisal dne 6. oktobra oba odloka, s katerima se ratificira mirovna pogodba med Italijo in Nemčijo, sklenjena dne 28. junija 1919 v Versaillesu, in mirovna pogodba med Italijo in Nemško Avstrijo z dne 10. septembra 1919, sklenjena v Saint Germainu. Kakor poročajo italijanski listi, imata odloka naslednje besedilo: Na predlog svojega ministra, državnega tajnika za zunanje stvari, in po zaščitvi svojega ministrskega sveta, smo se odločili izdati naslednje naredbe: Člen 1. — Odobri se mirovna pogodba, sklenjena med Italijo in Nemčijo in podpisana dne 10. septembra 1919 v Saint Germainu. — Člen 2. Ta odlok bo predložen parlamentu v svrhu, da dobi značaj zakona. — Člen 3. Z drugim našim odlokom, ki se bo tudi predložil parlamentu v svrhu pozaknitve, se bo določil dan, s katerim bo smatrati vojno stanje za končano z vsemi pravnimi in dejanskimi posledicami.

Mariborsko pismo.

Vsak Jugoslovčan, ki stopi danes na mariborska tla, je navdušen nad tem lepim, prijaznim mestom in nad veselimi življenjem, ki ga opaža po ulicah in po trgovinah. Vsak, tudi tui človek, ki ne pozna natanko naših razmer, začuti takoj, kakšnega gospodarskega in kulturnega pomena je to mesto za nas. V narodnem in državnem oziru je to strateška točka prve vrste. Zato nam nehoti prihaja na misel: kaj bi bilo, ko bi ga ne imeli: za vso našo severno mejo bi bil to strašen udarec. Z njim obvladamo vso dravsko črto in kraje na severu od Drave: brez njega ne bi obvladali ničesar, ker bi ne imeli strateških pozicij: ne imeli bi svojega Verduna, ki drži fronto na obe strani. Pri tem nam nehoti prihaja na misel, kako delo je izvršil naš general Maister, ki je pred letom obvladal to najvažnejšo točko na naši severni meji. Tu bi lahko primerjali Maistra in D' Annunzija. Iz tega bi se lahko marsikaj učili: mogoče tudi to: kako prav pride ta, ki pride ob pravem času. V obeh slučajih je bil takrat nam odprt — samo zasedi ga je bilo treba; na tudi Celovec je bil odprt — pa ni bilo nikogar, ki bi ga bil zasedel. D' Annunzijevo pohod na Reko imenujemo komedijo, harlekinado itd. — toda nihče ne ve, če ne postane stvar resna za nas. Pravijo, da je vedno boljše: drži ga, nego: lovi ga! Ob obitelji poloma se bomo mogoče spomnili svojih zamud. Sreča za nas, da Maribora nismo zamudili.

Maribor je zdaj naš. O tem ni dvoma. Njegovo nemstvo samo spoznavamo, da ne gre drugače. Vest iz nemških avstrijskih krajev, iz Gradca, z Dunaja in od drugod, vplivajo na občinstvo. Nemški gostje, ki prihajajo sem, obstajajo in strme pred mariborskimi izložbami: tu je dovolj mesa, slanina, klobas, kruha, peciva — vsega, vsega je dovolj. In kaj pomeni to po vojnih letih lakote in stradanja, ko je vsak komaj čakal, da bi bil konec in da bi se najedel! Mi smo dočakali in smo se navedli — (nekateri so se že prenaledili), v Nemški Avstriji pa je vedno slabše. Zato gostje iz Nemške Avstrije tolažijo na tihem naše Mariborčane: veseli bodite, da ... itd. In Mariborčani molče in se na tihem vesele: nekateri celo stikajo po svoji preteklosti in naidejo, da je bil njihov ded pravzaprav »auch ein Slovene«. Zato ni nič čudnega, da se najde na veselicah in slovenskih narodnih prireditvah mnogo ljudi, ki nemško govore. Nadaljni razvoj bo vprašanje časa. Vidi se, da gre mariborskim Nemcem pred vsem za to, da rešijo svoj gospodarski položaj. Zato se stavijo v nekaterih vprašanjih, ki so važna tudi zanje n. pr. v vprašanju Reke in Koroške, na našo stran, ker dobro vedo, da bo Maribor tem bolj uspeval, čim več ozemlja ob Dravi pripade nam; tudi v narodnem oziru bi bilo za Nemce bolje, če jih bo več v državi. Zato se v koroškem vprašanju tržnomiselnosti ljudje stavijo na

naše državno stališče. Isto velja glede Reke, ki bi bil Maribor z njo v direktni zvezi. Seveda je treba vedeti, da je pangermanski duh še globoko zarit v duši mariborskega prebivalstva in da je vsa izprememba — posledica razmer. Čez noč se bojne tradicije ne izpreminjajo. Zato je treba previdnosti: prava taktika bo tu dosegla več nego nasilje. Popustljivosti seveda ne smemo poznati, kakor je ni poznalo nemstvo napram nam; zavedati pa se moramo, da mora biti naša zmaga kulturna.

Glavna bojna protislovenska trdnjava »Marburgerica« je prešla s tiskarno vred v nove roke. To je bil strupen list, ki je dolga leta stal na čelu nemškega boja proti Slovincem. Zdaj bo to dober informativen list za vse, ki čitajo nemško na ta način, kakor je bila praška »Union« ali »Agramer Tagblatt«. Ker bo to edini večji nemški dnevnik v »Sloveniji«, se bo lahko razširila povsod. Kralikova nemška tiskarna se je spremenila v slovensko »Mariborsko tiskarno«, ki bo mogla razviti delo za kulturne potrebe slovenskega Maribora in naše severne meje sploh. Sedanje časopisje ne zadošča našim razmeram. Kaže se nujna potreba dobrega slovenskega dnevnika za severno ozemlje. Za sedaj se vse delo koncentrirano na gospodarskem polju: politično delo stopa v ozadje.

JDS ima to nedeljo svoj shod. Govorili bodo poslanci Demokratske zajednice. Zdi se nam, da bi bilo treba več podrobnega organizacijskega dela. Tudi kulturno in prosvetno delo bo treba pospešiti. Saj je prišlo na našo severno stran mnogo novih kulturnih delavcev. V tem oziru so pristaši SLS bolj agilni. Zanje so dnevi idealizma, kakor piše »Slovenec« — minili. V Mariboru se je to že davno zgodilo. Maribor in severni kraji so namreč baje domena SLS. Posebno nove kraje (Prekmurje in Koroško) smatrajo za čisto svoje polje in hitro agitirajo za svojo strankarsko stvar. Njih časopisje srdito napada vse, kar ni klerikalno. Posebno mariborske »Male Novice« se odlikujejo v nesramnih napadih in imenujejo Slovence, ki prihajajo sem kot uradniki — tuje. — Taka žurnalistika nas pač ponižuje, in bo dolžnost vseh poštenih Slovencev, da jo odklanjajo. Komisar dr. Pfeifer je moral vložiti tožbo proti temu listu. Maribor je bil v preteklosti in bo tudi v bodočnosti, vroče politično bojišče. Vprašanje pa je, če je ta borba nam že danes na korist. Pa morebiti bo ravno ona dala podnet k čilejšemu delu.

Te dni izide iz Maribora poziv, da proslavimo obletnico svoje svobode z zbirkami za našo neodrešeno domovino. Upamo, da bo Slovenija razumela ta klic iz Maribora in da bo uspeh dostojna manifestacija za našo Primorsko in našo Koroško.

Naše gledališče se leno razvija. Seveda je pri sedanjih razmerah težko trikrat napolniti gledališče pri isti igri. Treba bo privabiti široke mase z ljudskimi oziroma delavskimi predstavami po najnižjih cenah. En sam pogled v gledališču te prepriča, da manika onih širših mas, ki jim je gledališče namenjeno. Sicer pa bodo tako dobre predstave kot smo jih videli doslej, gotovo privabile novih gostov. Saj je še vse v začetkih in priporavah.

Drugo sledi.

Sokolstvo.

Telovadno društvo »Sokol« v Medvodah ima svojo redno telovadbo v ponedeljkih, sredo in petkih ob pol 9. zvečer za člane. Redna telovadba narašča je v sredo in petek; ob pol 5. za deklice, ob pol 6. popoldne za dečke.

Načelnik.

Pismo češkega legijonarja Sokola iz Sibirije.

Znani češki mednarodni sokolski tekmovalci Franta Erben je poslal po dolgih letih prvi dopis v domovino, ki ga radi zanimivosti tu priobčimo:

»Dragi! Prvo pismo po dolgih letih razburjenja, upanja in obupa. Prvo pismo v svobodno Češko — Tebi! Kaj bi hotel vse v njem povedati! Toda ni mogoče! Čeprav odam pismo zanesljivemu tovarišu — br. Vaury — vendar ni dobro vse papirju zaupati.

Preživljamo tu krizo. Naši vojaki hočejo domov, domov! Oni so prepričani, da ni nikakega vzroka, da bi tu ostali in da bi se jih še dalj časa tu zadrževalo. Svoje delo za osvoboditev češkega naroda so izpolnili in sedaj, ko je ideja češke neodvisnosti izpolnjena, ni vzroka za nadaljne boje na ruski zemlji.

Resnica je, da je boljševizem nesreča za cel svet, toda ako savz-

niki nimajo namena z orožjem v roki se vmešati v ruske zadeve, ako zavzevniško nečajo ali nemorejo nastopiti proti boljševikom, ne morejo biti siljeni naši vojaki v boj proti njim. Samo v tem slučaju bi bil na mestu boj proti boljševikom, ako bi se izdalo geslo »v domovino skozi Moskvu«. Drugače ne! To je trdno prepričanje čeških vojakov.

Kaj bode z nami? Zdi se mi, da šte v domovini o nas slabo informirani. Drugače bi češka vlada zastavila ves svoj vpliv, da nam omogoči vrnitev v domovino.

Kakršnakoli »reorganizacija«, ki se tu namerava izvršiti — je nepotrebnost! Ni mogoče češko vojsko pretvoriti po kopitu mobiliziranih armad.

Smo Garibaldovci! Smo prostovoljci in kot taki hočemo ostati, dokler smo pri vojaki! Težnje po reorganizaciji vzbujajo odpor, ker nikakor niso opravljene. In čim dalj se zadržuje češko armado tukaj, tem slabše! Grozote domače vojske, kri in cela ta beda, ki je v zvezi z vojsko, ne morejo npraveno dobro vplivati na posameznike. In brezdelje vojake ubija! Zato domov, domov, dokler npravenost čisto ne propade!

Vrnemo se z velikimi izgubami v sokolskih vrstah. V prvi vrsti bomo težko pogrešali Karla Starega in Vaška Dondo! Padli so, ker jih so lastnosti, ki so si jih pridobili na tekmovališčih, gnale med prve! Hoteli so biti prvi tudi tu, na bojišču.

Kakšni se vrnemo mi? Mislim, da pridemo večinoma zdravi! Sokolska vzgoja se je izkazala. Sokoli so bili junaki, a bili so tudi vitezi. Nočem s tem reči, da so bili samo oni junaki ali samo oni vitezi. Ali razmeroma imajo največje pravice na to. Niso pa iskali pri tem, koristi in bili so vedno demokrati.

Vračamo se v domovino v trdnem prepričanju, da je edino sokolska vzgoja pravilna, vračamo se z prepričanjem, da je treba v osvobodjeni domovini vse svoje moči posvetiti delu v Sokolstvu. Celi narod na sokolsko telo vadišče! Bratstvo — je igralo največji vloga v armadi čeških prostovoljcev na Ruskem. Brez njega ne bi bilo mogoče dobiti cele Sibirije. Urala in del Povolja, brez njega bi ne prišlo k pomembnemu pohodu skozi Sibirijo do Vladivostoka. In zato bomo do dragocenosti — bratstvo — gojili tudi nadalje.

Za pet let stari, mnogi z boleznijo, se vračamo domov, toda veselje radi osvobodene domovine bode izenačilo starost, izrubi telesne krepkosti in mi vsi Sokoli v češki armadi začnemo s podvojeno silo z delom za Sokolstvo, ki si je priborilo največ zaslug za osvoboditev domovine.

Dnevne vesti.

— Proti korupciji in verižništvu. Dopisni urad objavlja ta-le uradni komunikate: LDU Ljubljana, 10. oktobra. Na prošnjo deputacije narodno - stanovskih društev, ki se je v zmislu sklepa javnega protestnega shoda od 4. oktobra 1919 v hotelu Union v Ljubljani zglasila pri predsedniku deželne vlade dr. Brejcu in predložila resolucije, sklenjene na tem protestnem shodu, je predsednik deželne vlade sklical posebno konferenco reprezentantov prizadetih uradov in akcijskega odbora narodno - stanovskih društev. Ta konferenca se je vršila v četrtek, dne 9. oktobra 1919 v biblioteki dvorani deželne vlade in je trajala od 16. ure do 20. ure 45 minut. Udeležili so se je kot zastopniki vlade in javnih uradov: Predsednik dr. Brejci; podpredsednik dr. Jerjav; poverjenik dr. Golja; ravnatelj dr. Senekovič in tajnik dr. Gaj; načelnik dr. Marn za oddelek za trgovino in obrt; dr. Olip za centralno upravo za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu; ravnatelj Težak in tajnik Detela za podružnico Centralne uprave za trgovski promet v Ljubljani; višji ravnatelj dr. Debelak za ravnateljstvo poštnega in brzojavnega urada v Ljubljani; ravnatelj Golob za ravnateljstvo drž. železnice; podravnatelj Andrej Vrečko za južno železnico; Peter Romavh, komisar ministrstva saobračaja; profesor dr. Ivan Prijatelj kot zastopnik kluba vseučiliških profesorjev, nadalje kot zastopnik narodnih stanovskih društev: Ivan Tavčar za »Narodno socialno zvezo«; Maks Lileg za »Društvo javnih nastavljenecov«; Nečemer Miroslav za »Društvo odvetniških uradnikov«; dr. Fran Prišlan za »Društvo notarskih kandidatov«; Bock Jakob za »Prvo splošno društvo jugoslovanskih vpokloencev«; ravnatelj Jelenc za »Zvezo jugoslov. učitelstva«; Iv. Deržić za »Zvezo jugoslov. železničarjev«; Karl Urbanec za »Zvezo

poštne organizacije«; Ivan Hiter za »Društvo zasebnih uradnikov«; Anton Minkuš za »Društvo red. varnostne straže«. Po temeljitem obravnavanju in pretresanju vseh vprašanj, ki se tičejo na protestnem shodu sklenjenih resolucij, je konferenca soglasno sprejela te-le sklepe: 1. Vsi spekulativni nakupi krompirja se razveljavijo in nakupovalna pravica se omeji na organe »Žitnega zavoda«, kateri skupno z mestno aprovizacijo, »Vojno zvezo« in »Gospodarsko zadrugo javnih namoščenecov« in »Splošno gospodarsko zadrugo« ugotovijo potrebo, ki se mora predvsem kriti, in kinakupijo zata konzum potreben krompir. Dotlej se suspendira vsak izvoz krompirja iz Slovenije v inozemstvo, zlasti tudina podlagi že izdanih izvoznih »Žitni zavod« se bo pri nakupu držal cen, ki so bile okrog srede septembra običajne, ministrstvo za trgovino se brzojavno naprosi, da ta sklep odobri. Ko bo sklep odobren, se to razglaši po vseh listih in potom županstev. 2. Izvoz jajec iz Slovenije, ako ni za to konkretna kompenzacija v blagu ali usnjuz izkazana, se do nadaljnjega ukrepa ukine. 3. Upravna komisija, ki nadzoruje izdajo izvoznih, se izpopolni po zastopnikih konzumentov. 4. Deželna vlada bo prošla pri Osrednji vladi, da se dovoli v zmislu resolucije II. za vse javne namoščenice — tudi vpokloence — enkratni nabavni prispevek. Potem ko zastopnik »Zveze jugoslovanskih železničarjev« Ivan Deržić, konstatira, da časopisje ni točno poročalo o njegovem govoru na protestnem shodu, se je soglasno ugotovilo, da so vladni organi glede vseh v resolucijah na protestnem shodu grajanih nedostatkov storili v polni meri svojo dolžnost in da se jim ne more očitati noben čin kake korupcije.

— Radi meznega gibanja tiskarskega osobja izide današnji list vsebinsko zve v omejenem obsegu. Ako se do ponedeljka ne doseže med delodajalci in tiskarskim osobjem sporazum; list v ponedeljek nemara sploh ne izide. Toliko v znanje in ravnanje čitajočemu občinstvu.

— Mezne zahteve tiskarskega osobja in podobnih strok. Tiskarsko osobje je v svojem imenu in v imenu uslužbenecv sorodnih strok izročilo delodajalcem spomenico, v kateri zahteva: 1. povišanje plač, in sicer kvalificiranemu osobju za 150—200 kron, pomožnemu osobju za 100 kron in vajencem za 50 kron na teden in osebo. 2. Zvišanje doklad za nočno delo, pogajanja o obnovi tarifne pogodbe, ki poteče koncem tega leta, se morajo začeti sredi novembra in končati do 31. decembra 1919. Ustanoviti se ima paritetna komisija, obstoječa iz petih članov pomočništva, ki naj skrbi za redno in času primerno regulacijo prejemkov. Pogajanja morajo biti končana danes, dne 11. oktobra opoldne.

— Smrtna kazen za tatove in tiho-tapce. LDU Beograd, 9. oktobra. Vlada bo v kratkem izdala stroge odredbe proti tatvam na železnici in tiho-tapenju ob melah. Za krivce bo uvedena smrtna kazen, ki jo bodo izrekala vojaška sodišča v Ljubljani, Zagrebu in Novem Sadu. Pravtako bodo ojačene obmejne straže.

— Predsedstvo Zveze jugoslovanskih železničarjev obvešča tem potom vse podružnice in člane, da se po brzojavki centralnega odbora iz Beograda prično v ponedeljek dne 13. oktobra v ministrstvu saobračaja v Beogradu posvetovanja radi draginskih doklad in nabavnega prispevka v zmislu zahtev narodnostanskih železničarskih organizacij, včlanjenih v centralnem odboru. Zveza odpošlje k tej konferenci po sklepu osrednjega odbora tovariše: Deržića, Lejtgeba, Poženela in Kahmeta. Natančnejša poročila slede. Glede akcijskega odbora v zmislu sklepov protestnega shoda v Ljubljani bode predsedstvo po objavljenem komunikatu vlade takoj vse podružnice tozadevno obvestilo.

— Pri poverjeniku za notranje zadeve Golja vsled odsotnosti odpade sprejem strank prihodnjih 10 dni. V bodoče bo sprejemni dan za stranke vsak torek od 10. ure do 14. ure.

— Akcijski odbor za omiljenje stanovjske bede v Ljubljani potrebuje nujno do 20 oseb, ki bi se mu stavile prostovoljno na razpolago za preiskovanje stanovanj v Ljubljani. Pogoj: Primeren nastop. Uslužbenec bi odbor izposloval potreben dopust. — Vsak, ki mu je na tem, da se stanovjska akcija v Ljubljani pospeši in se čuti zmožnega za preiskovanje stanovanj, naj se zgasi pri seji akcijskega odbora v dekliskem liceju na Bleiweisovi cesti v torek, dne 14. oktobra ob 20.

— Shod Jugoslov. socij. - demokratske stranke se vrši v ponedeljek ob 18. v veliki dvorani hotela »Union«. Govorita o političnem položaju, prehrani in izvoznih ministra Anton Kristan in Vilim Bukšeg.

— Družni transport v Brno odide iz Ljubljane 20. 10. ob 10. jutraj. Egi-

hod v Zidani most ob 14. uri, odhod ob 14. uri 18 min. Prihod v Celje ob 15. uri 30 min. odhod ob 15. uri 52 min. Prihod v Maribor ob 20. uri 06 min., odhod ob 21. uri. Potujemo na. lastno željo v tovornih vozovih, ker je na ta način odpade neugodno presopanje na Dunaju. Toliko v vednost, da se ne bode zopet po krivici obsojalo uprave fuž. žel. ki gre dijakom v vsakem oziru na roko. Na nadaljne prijave za transport se več ne more ozirati.

— Vojna blagajna za Slovenijo v Ljubljani, Cigaletova ul. št. 2 (justična palača) posluje od sedaj naprej samo vsak torek, četrtek in soboto od 9. do pol 12. ure dopoldne, naka se posebno vse civilne urade in osebe, ki imajo zneske iz te blagajne dvigati, izrecno opozarja.

— Služba božja v slovenskem jeziku se bo vršila jutri, v nedeljo, ob 3. uri popoldne v tukajšnji evangeljski cerkvi na Marije Terezije cesti. Vstop vsakomur prost.

— Dimnikarij. Gospodarski pisarni v Borovljah se je prijavilo že zadostno število dimnikarjev, vsled česar se na daljne prijave ne more več ozirati.

— Naši vojni ujetniki na Angleškem. Na inicijativno odbornice Sploš. slovenskega ženskega društva v Ljubljani se je zavezal beogradski ženski kongres za vojne ujetnike na Angleškem. Za nje ni namreč vedel nihče. Niti vlada ne. Saj je na tudi več kot škandal: leto dni je že mir, vendar drže Angleži v ujetništvu Jugoslovane kar naprej. Ko so jugoslovanske žene posredovale v Beogradu za te naše ujetnike pri ministrstvih, so se tam čudili: »Kako? Angleži imajo naše fante v vojnem suženjstvu? Tega nismo vedeli! Prosimo, navedite nam imena jugoslovanskih vojakov, ki ječe še dandanes v ujetništvu pri Angležih, naših prijateljih!« — Naše ženske morajo torej vedeti več kot ve vlada? No, navedle so vladi v Beogradu takoj nekaj imen slovenskih vojakov, ki so na laški fronti padli v ujetništvo Angležev. Glede ostalih pa so pozvale naše občinstvo po vseh ljubljanskih dnevnikih. Navedejo naj se imena vojnih ujetnikov, njih staršev, vojaški oddelek, rojstno leto, kraj zajetja in vse druge podrobnosti. Ti podatki naj se pošljejo pismeno čim prej ali nemudoma na Splošno slovensko žensko društvo v Ljubljani. Društvo bo vse podatke zbralo in jih odposlalo v Beograd. In res, oglašilo se je pismeno že precej takih, ki imajo svoje sinove ali brate še danes v angleškem vjetništvu. Bilo pa je tudi nekaj takih, ki so osobno iskali pomoči pri tukajšnjem Rdečem križu. Toda slabo so naleteli. Pisarna Rdečega križa o tej rešilni akciji sploh ničesar ne ve. Menda ne čita nobenih časopisov. Ko pa so Rdeči križ vprašali pomoč iščoč naši kmetje, kje je vendar to Sploš. slovensko žensko društvo v Ljubljani, je odgovarjal uradnik Rdečega križa, da tega res ne ve, da tem društvu še nikdar ni slišal in da jim torej ne more dati nikakih navodil. To je v Ljubljani mogoče! Dvajset let deluje že to društvo, prireja razne dobrodelne akcije, nastopa pri vsaki občestvenih priliki, se briga za sirote, reveže, invalide i. dr., a pisarna Rdečega križa tega kar nič ne ve. Še nikdar ni ta pisarna slišala o neki gospej Franji Tavčarjevi, predsednici tega društva že 20. leto! Zares, lepa pisarna. Da ne bodo torej pomoči iščoč ubupani starši v nevedni pisarni Rdečega križa zopet odslovljeni, bodi tu povedano znova: Kdor ima na Angleškem ali kjerkoli v območju angleškega kraljestva svoje kot vojne ujetnike, naj to naznani pismeno o omenjenemu žen. društvu v Ljubljani (predsednica gpa. Franja Tavčarjeva, županova soproga) ali pa — če ne zna pisati — tudi osobno tajnici tega društva, gospej Minki Govekarjevi, Rimska cesta 20, II. — Pisarni Rdečega križa pa še pove-mo: Cesar ne veš, vprašaj na magistratu ali na policiji in ne odbijaj ubogih ljudi iz nevednosti ali celo iz lenobe! J. K.

Evgenij Oniegin, roman v verzih, eno najlepših del največjega ruskega pesnika Aleksandra S. Puškina ter istomenska opera slavnega skladatelja P. I. Čajkovskega, sta našemu občinstvu dobro znana umotvora. Kot film v petih delih si ogledamo ta roman lahko danes, jutri in v ponedeljek 13. oktobra v Kino Idealu. V naslovni ulozi Friderik Zelnik, izmed najboljših igralcev za karakterne vloge. Omembe vredne so zlasti krasne in razkošne ruske narodne noše in stijani na oprema tega filmskega dela. — V torek popoldnoma nov spored s senzacionalno npraveno dramo »Žrtve brez zaštite« v glavni ulozi slovita Leontina Kühnberg. — Kino Ideal.

**Spominjajte se
Družbe sv. Cirila in Metoda.**

Sport.

— **Football - tekma »Ilirija«** : Varnostni S. K. V nedeljo 12. t. m. se vrši na sportnem prostoru pred drž. kolodvorom tekma med S. K. »Ilirijo« in Varnostnim klubom. Vseled pozne sezone je najbrže to zadnja tekma v letošnji sezoni. Pričetek ob 15. uri (3. uri pop.). Vstopnina: trijuna K 6, drugi sedeži K 4, stojališča K 3, dišakji K 2 (le proti izkaznici).

— **Tekma med reprezentativnimi moštvi** Avstrije in Ogrske dne 5. t. m. na Dunaju je izpadla pred 30.000 gledalci z 2:0 v prid Avstrije.

— **Konjske dirke.** Kot so živinorejske razstave važne za prosih in razširjanje umne živinoreje, tako ali se bolj so konjske dirke važne za prosvit konjereje. Tu ne pridejo samo najboljši in najlepši konji dežele skupaj, ampak se tudi pokaže kaj se iz konja z vstrajnim vežbanjem lahko naredi in kake zahteve se lahko stavi na čistost pasme. Kako zanimanje vlada v deželi za konjske dirke nam kažejo dirke prirejeni v polju na Bledu in v Ljutomeru. Posebno krasno vspela Ljutomerska dirka prirejena od Ljutomerskih in pujskih konjerejev samih nam lepo kaže, da se naš kmet jasno zaveda koristi, katere imajo konjske dirke za kmetijstvo. Dravska divizija priredi v nedeljo 19. oktobra v Ljubljani konjsko tekmo, in kateri so vabljeni tudi kmetovalci Slovenije. Žalibog se letos še ne more prirediti tekmo voz, pač pa se je med tekmo uvrstila kmečka jahalna dirka na daljavo 1600 m. Dve inali zapreki približno pol metra visoki, ne prideta niti v pošte, ker čez tako nizke ovire vsak konj z lahkoto skoči. Častno darilo za kmečko dirko je darovalo naše poverjenstvo za kmetijstvo, katero se za dirko zelo zanima in podpira celo akcijo. Drugi dve darila sta v denarju in sicer 1000 K in 500 K. Jezditi sme samo posestnik konja ali član njegove družine, oziroma njegov posej. Radi tuji gostov, kateri bodo obiskali tekmo, se želi, da se jezdi v narodni noši. Prijave na dirko se izvrši najbolje osebno ali pisмено konjskemu referentu dravske divizije g. majorju Barboriču (Tivoli). Radi razdelitve časa in jezdecev je dobro, ako pridejo prijave v pravem času.

Zdravje.

— **Mesto okrožnega zdravnika v Kostanjevici** se razpisuje menda že petič a še ni gotovo, če se bo oglasil kak kompetent. Gg. zdravnikom, ki bi imeli veselje do bivanja na deželi bi bilo pojasneno, da je občinski odbor v Kostanjevici sklenil dati (natifralno) stanovanje v občinski hiši s petimi sobami, kuhinjo, kletjo, dvoranico in velikim vrtom vsakokratnemu okrož. zdravniku brezplačno na razpolago. To je z ozirom na občutno pomikanje stanovanj po mestih in na deželi lep dar občine kostanjevške in bi gg. zdravnikom kazalo razumisljati o kompetiranju na to mesto. Priporočiti je le še, da dobri kostanjevski okrož. zdravnik najbrž tudi zdravstveno okrožje na Raki in da od Novega mesta do Krškega odposlo do Brezice in nobetega zdravnika, tudi v St. Jerneju ne več.

— **Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske.** V času od 28. m. do 4. oktobra se je rodilo v Ljubljani 12 otrok, 1 je bil mrtvorjen, umrlo je 12 domačinov in 11 tujcev. Za grizlo so umrli 3 domačini in 2 tujca, za vrtičko 1 oseba, za jetiko 3, vmes 1 tujec in vsled nezgode 2 osebi. Oboleli so za tifusom 2, domačina in 2 tujca, za grizlo 23, domačinov, 8 tujcev in 5 vojakov ter za melarijo 4 tujec, bivši vojak.

— **Tedenski izkaz nalezljivih bolezni od 14. do 20. septembra 1919** na ozemlju deželne vlade za Slovenijo: Skrlatna (Scarlatina): Ljubljana, mesto: 1 oseba obolela. — Differja (daviča): Radovljica, občina Breznica: 1 oseba obolela, 1 umrla; Slovenjgraški okraj, občina Soštanj: 1 oseba obolela. — Grla (Difterija): Brezkiški okraj, občina Loč: 2 osebi oboleli, in občina Kv. Peter: 5 oseb obolelo; borovelski okraj, občina Bistrica: 10 oseb obolelo in občina Blatograd: 2 osebi oboleli; celjski okraj, občina Dol: 5 oseb obolelo, Petrovč: 3 osebe obolele, Tinsko: 1 oseba obolela; črnomaljski okraj, občina Podzemelj: 1 oseba obolela; kamniški okraj, občina Dragomelj: 1 oseba obolela, Kranjski: 1 oseba obolela in Zgornje Loke: 1 oseba obolela; Ljubljana, mesto: 34 oseb obolelo in 4 osebe umrle, od teh je 15 oseba iz znanjih občin; ljubljanski okraj, občina Dobrunje: 4 osebe obolele in 1 oseba umrla in Vrbljenje: 1 oseba obolela; mariborski okraj, občina Lučevka vas: 7 oseb obolelo; novomeški okraj, občina Mirnapec: 3 osebe obolele, 1 oseba umrla, Smihel - Stopič: 10 oseb obolelo in Novo mesto: 3 osebe obolele; radovljiski okraj, občina Koroska Bela: 4 osebe obolele, 2 osebi umrli; poljanski okraj, občina Bistrica: 1 oseba obolela, in Srednja vas: 8 oseb obolelo in 3 osebe umrle; slovenjgraški okraj, občina Remšnik: 12 oseb obolelo 2 osebi umrli, Vuzenica: 2 osebi oboleli in 2 umrli; velikovski okraj, občina Važenberk: 3 osebe obolele in 1 oseba umrla, Škofljan: 1 oseba umrla. — **Občinska vročica:** Ljubljana, mesto: 1

oseba umrla. — **Koze (Variola):** Brezkiški okraj, občina Artiče: 1 oseba obolela; krški okraj, občina Cerklje: 2 osebi oboleli; Ržijski okraj, občina Poljski: 1 oseba umrla; mariborski okraj, občina Sv. Križ: 2 osebi oboleli in 1 oseba umrla.

Kultura.

— **Gledališke ocene o operi in opernih predstavah** začasno opustimo, ker je prišlo med našim kritikom in gledališkim osebjem do konflikta. Zadevo uredimo v medsebojnem sporazumu.

— **Iz pisarne opernega gledališča.** Opozorjamo p. n. občinstvo da je današnja, sobotna operna predstava »Manon« na abonement B in ne kot je v nekaterih časopisih objavljeno, na E. — »Pikova dama« v nedeljo, dne 19. oktobra, je izven abonementa.

— **Promenadni koncert Muzike Dravske** divizije pri ugodnem vremenu v nedeljo, dne 12. oktobra ob 12. v Zvezdi. — **Operna pevka Jarinja Lily Gerbičeva**, bivša profesorica na plemskem sirotišču in Minervy v Pragi, prične s poukom v solopetu, deklamaciji in klavirju z dnem 15. oktobra. Tozadnja pojasnila od 14. t. m. naprej vsak dan od 11. do pol 1. popoldne ter od 3. do 4. popoldne v Čevljarski ulici št. 1. I. nadstropje 2.

— **Črna kulturna perspektiva.** V zagrebškem »Hrvat« in zagrebški »Riječ« SHS sta izšla te dni podlistka, ki govorita o katastrofi, ki grozi hrvatski knjigi. Kdo je tega kriv: ali tvorničari papirja, lastniki tiskaren, stavci ali ves gospodarski položaj, tega podlistkarja ne raziskujeta; a mislita, da so krivi vsi skupaj, ker vlečejo preveč dobička vsak na svojo stran brez ozira na jutri. Izmed zagrebških revij »Savremeni« in »Knjiž. Jug« komaj še živitara »Jugoslavenska žena« (Zofke Kvedrove) preneha izhajati do boljših časov, a baje preneha celo »Nijava«. Ker so se knjige nečuvno podražile, jih malo kdo še kupuje in zato se skoraj nič več ne izdaja. Celo »Hrvat Matice« je zašla v težke neprijetne. Dr. N. Andričeva »Zabavna biblioteka«, ki je veljala pred vojno po posamezni knjigi 1—2 K, a je veljala danes že 7—8 K, bi se morala podražiti zdaj kar na 12—14 K zvezek. Baje prestane tudi ta biblioteka izhajati in sliči se, da se ustavi takisto »Moderna« in »Prosvetna biblioteka«. Vse revije imajo deficit. Noben političen dnevnik nima v Zagrebu dane felitona, ki bi zasledoval literaturo. Prej je bil ponos vsakega dobrega dnevnika literarni in umetniški feliton; danes se smatra za balast, ki se ga trpi le takrat, če ostane prostora po političnih in strankarskih polemikah. A tudi po revijah je književna in umetniška rubrika silno mrsava. O knjigah izhajajo zelo redke, površne kritike, a še te prekasno. Preje smo imeli poročila o svetovni književnosti in kulturi, danes ne besede nikjer. Odpira se nam strašna perspektiva. Kako naj žive literati poslej? Ali naj prepustimo našo javnost brez duševne hrane, brez idealnih pobud povsem materialističnemu razpoloženju današnje dobe? S tem vprašanjem bi se morali baviti vsi, od književnikov do najvišjih vladnih krogov, da se najde izhod iz krize. Kulturni napredek je eden glavnih ciljev vsake države in vsake vlade zaradi odgoje naroda in zunanje ugleda. Jugoslavija po vojni ne sme biti slična Evropi po šeljni narodov: kulturno propala. — Tako je v Zagrebu. A isto grozi Ljubljani. Kam plovemo?

— **Praska gledališča** se po vojni naglo razvijajo. Opera in opereta se iz vinogradskega gledališča izselita: opera v gledališče »Variété«, opereta pa v Ljudsko gledališče (Piščekovo »Lidove«). Je drama ostane torej v novem mestnem vinogradskem gledališču, ki ga je ustanovil pokojni dram. pisatelj Šubert, njegov prvi ravnatelj. A tudi Narodni divadlo je že premagalo za opero in dramo pod isto streho. Zato sezeradi za dramo novo moderno gledališče, ki bo imelo mnogo prostorov tudi za širše, nemovite sloje. — **Praga** s predmestji Kraljevi Vinogradi, Žižkov, Smihov, Karlín, Nuslé, Vršovice in Bubeneč, ima blizu milijon prebivalcev. Gledališč je 10: Narodni divadlo, Mestno vinogradsko, Ljudsko gledališče »Urania«, Svandova arena in Intimno gledališče na Smihovu, Piščekovo gledališče na Vinogradu, Žižkovsko dramsko gledališče, nemško gledališče ter »Variété«. Poleg tega je kakih 12 spevnih gledališč (šantarov), divadelko Rokoko za opereto in burke, kabaret Lucerna in, najmanj 20 diletantskih gledaliških podjetij, ki imajo predstave samo ob nedeljah. »Nar. divadlo« igra za 2000 gledalcev, vsak dan zvečer, ob nedeljah in praznikih tudi popoldne, poleg tega prireja popoldanske dramske in operne predstave še vsako sredo in soboto skupaj na teden vsaj 11 predstav. Vinogradsko mestno gledališče s 1350 gledalci in Urania s 1400 gledalci — ravno tako: Arena na Smihovu (z opernim repertoarjem) s 1300 gledalci ima vsak dan večerno, ob nedeljah in praznikih tudi popoldansko predstavo, Intimno gleda-

lišče (z dramskim repertoarjem) z 800 gledalci, Piščekovo s 1800 gledalci, Žižkovsko s 1000 gledalci, »Variété« in Novo nemško gledališče — ravno tako. Večinoma igrajo ta gledališča po 10 do 11 mesecev na leto. Seveda je tudi v Pragi veliko ljudi, ki iščejo samo zabave in smehe. O tem svedčijo vsak večer polni šantani, kabareti in kina. Vrh v vsega pa imajo še nešteto koncertov in raznih produkcij. V Ljubljani smo za nekaj let z gledališči preskrbljeni. Za dramo je novo gledališče dovolj veliko, za opero pa postaja operno gledališče premajhno. Da se omogoči obisk opernih predstav tudi širšim narodnim plastem, zlasti pa uradništvu, mladini in delavstvu, bo treba misliti na novo moderno operno gledališče, ki bo obsegalo tudi za ljudstvo primerne prostore, predvsem cene ne sedeže. Treba nam bo ne zunanje razkošnega, nego javno le okusnega, a v notranjščini z vsemi pridobitvami gledališke tehnike opremljenega gledališča; kjer najde lahko vsak mesta. Potem bo naše gledališče res narodno.

— **Zlatko Balokovičev koncert v Mariboru.** Ravnateljstvo Slovenskega gledališča v Mariboru je v sredo večer preskrbelo Mariboru izreden umetniški užitek, slišali smo Balokoviča, jugoslovanskega mojstra na goslih na odru slovenskega gledališča. Bali smo se, da bo ta večer slovensko gledališče prazno; pa smo bili prijetno presenečeni. Prišel je na koncert večji del po čistem umetniškem užtku hrepenečega občinstva. Pogrešali pa smo še širše vrste nagoda, ki si išče rajši sencažnost vzbujačih nemških kino predstav in vinske beznice, Slovensko dijaštvo, vojaštvo, delavstvo, pa tudi še velik del takozvanih »boljših« slojev iz nemških kino ven, pa v hram slovenske umetnosti! — Balokovič si je to pot izbral izborni, žal, prekratke spored: 1. Mozart: D - dur. Allegro - Andante. - Allegro Kadence od F. Davida). 2. Bach: Giocanna, Po odmoru, 3. Massenet: Meditation, Elgar: Capricieuse, Sevcik: Holku Modrooku in 4. Wjenlajsky: Carneval russe. Umetnik je po vsaki, zlasti pa pri zadnjih točkah, žel vzborno odobravale. Po končani zadnji točki, ki je posebno razvnela dušo in srce vseh navzočih, ga občinstvo kar ni pustilo oditi raz oder. Ploskanje je nastalo tako viharo, da je Balokovič hoče noče še enkrat, prišel na oder in dodal še eno slovesno točko. On in njegova sestra, ki ga je spremljala diskretno na klavirju, sta dobila krasen venec, oziroma šopek.

— **Jugoslavenska Njiva br. 39.** upravo je izšla s ovim sadržajem: R. L. Rječanin: Rjeka. — Ivo Maroevič: O socijalnoj ekonomiji. — Dr. Ljudevit Anier: O braku. — Stjepan Šlecht: Resumé. — Ivan Ancel: Kudi li to, brodim? — Ivo Belin: Ekspozitna akademija. — Dr. Josip Dragutin Nagy: Prvi koraci naše arhivalne reforme. — Eugenij Mautner. 30. septembra 1918. — »Jugoslavenska Njiva« izlazi svake subote i stoji na godinu 60 K, pojedini broj K 150, a naručuje se od uprave Marovska ulica 24.

— **»Priroda«**, popularni časopis hrv. prirodoslovnoga društva, broj 8, za listopad izšao je s ovim sadržajem: G. Salović: Zgodba sklednice. — V. Vouk: Psihologija bitla. — E. Haekel: Granice prirodne nauke. — Pabirci. — Razgovori. U krasno ilustriranom članku Salovića priča nam divljih načinom kornjaka, čiji rod izumire u ljubljanskim barama, zgodbe njihova života u ono pravavno vrijeme, dok su živile idiličnim životom u nepomućenoj prirodi. O psihologiji bitla razpravljiva Vouk, ne nas uvjerava: da i bilje osjeća kao sve živo, samo da ga se ne smije oduhovljavati kao čovjeka. Da vide čitatelji način pisanja pokojnoga E. Haekela donosi »Priroda« njegov članak u kojem uzvišuje prirodnu nauku nad sve ostale nauke, jer priroda je sve, a nema ništa iznad nje. Prof. Langhoffer sjeća se živim riječima svoja učitelja Haekela, čijoj se uspomeni tako odužila i »Priroda«. Najtoplije preporučamo svima ovaj jedini naš popularni list, naročito pak mladici jer je doista priroda sve! U njoj je vrela sve mudrosti i veličine, snage i plemenitosti. Preplata 16 K, za pučke učitelje i djake 10 K. Članovi hrv. prirodoslovnog društva plaćaju 24 K, a dobivaju zato besplatno »Prirodu«. »Glasnik« i druga izdanja. Naručuje se u Zagrebu, Demetrova 1.

Železnica Polzela-Domžale.

Po najnovjeji statistiki se nahaja na ozemlju države SHS 6146 km železnice, od katerih odpade na Slovenijo z Istro 887 km. Bore malo za naše ozemlje, ako upoštevamo, da znaša bosansko železniško omrežje 1469 km. Na zgradbi novih železnic v državi se dela z mrzlično naglico in pravi se, da se bo zvišalo celokupno železniško omrežje za 50 odstotkov. Tako bi morala tudi Slovenija dobiti novih prog okrog 450 kilometrov. V resnici pa odpade v najbližnjem času, kakor vse kaže, na nas le par kilometrov in to pri progí Kranjske - Rozace. Vse drugo odpade na Bosno, Dalmacijo in Srbijo. Slovenske pokrajine, ki so se nòd Avstrijo v tem oziru silno zanemarjale, se nameravajo zanemarjati tudi za naprej. Le poglejmo železniško omrežje v Nemški Avstriji, pogledimo Čehoslovaško ali Ogrsko. Koliko prog se je že trasiralo pri nas pred mnogimi leti, pa vse je bilo le pesek v oči. Imamo danes v Sloveniji cele okrajne, ki so nujno po-

trebni železniških zvez. Tako pa isti hiraio in hiraio in še ne morejo povzpeti nikamor. V mislih imamo prelepo Savinsko dolino. Koliko črnila se je že prelilo po raznih pisarnah v Gradcu in na Dunaju zaradi proge Polzela-Domžale ali Polzela - Kamnik. Objubovalo se je na vseh koncih in kraji, posebno o priliki raznih volitev. Pa vse zaman! In vendar, kaka dobrota bi bila ta železnica za vso Savinsko dolino. Saj so dani vendar vsi predpogoji. Proga bi bila kratka, tekla bi največ po ravlini, kjer niso potrebni ne posebni mostovi, ne tuneli. Potrebe z gospodarskega stališča ni treba poudarjati, dovolj je — in to bi moralo držati, ako opozorimo na strateški pomen te proge, ki bi bil neprecenljive vrednosti v smeri proti jugu, kakor tudi proti severu. Mislim, da so na Dunaju med vojno bridko obžalovali, da so zanemarili to progo. Zanemarili so jo pa — in to dobro vemo, le radi narodno - zavednega prebivalstva Savinske doline. Da, da, če bi bila Savinska dolina ponemčena, kot je bilo Celje, kdaj bi bili že imeli železnico. Naj vendar sedaj merodajni krogi popravijo krivico, ki sta jo delala Gradec in Dunaj Savinski dolini. Treba se je samo za stvar nekoliko zanimati in pokazati le nekoliko dobre volje. Pri sedanjih obširnih železniških projektih ne sme oditi Savinska dolina praznih rok. Ako nas je zastopavljala Avstrija, ni treba, da bi nas tudi Jugoslavija. Zadolovite vendar pošteno in narodno ljudstvo, ki je železnice krvavo potreboval. Merodajne faktorie v Savinski dolini pa pozivamo, da store vse potrebne korake, da se sprejme v Beogradu tudi ta železnica med nove projekte. Tozadevno mrtvilo ni na mestu, najmanj sedaj. Ako sedaj propademo, potem smo zopet pokopani za desetletja. Na noge občine, na noge okrajni zastop, na noge naši zastopniki v Narodnem predstavnstvu!

Narodno gospodarstvo.

— **Češki novec**, ki je že dolgo notiran v Ženevi in Zürichu, se sedaj notira tudi v Berlinu. Do notiranja naše valute tako krone kakor dinarja se vedno ni prišlo. Več ali manj je naš novec prepuščen slučaju.

— **Mednarodni sejm za kožuho** v Luzernu se je vršil septembra ter je bil dobro obiskan. Živahne so bile kupčije. Oviralo jih je neugodno stanje deviz, sklenilo se je mnogo terminskih kupčij. Cene so se dvignile.

— **»Journal suisse des Commercants«** a Zürich. (List švicarskih trgovcev) prinaša izpod peresa g. Otona Schürda v svoji številki z dne 27. septembra pod naslovom »Jugoslavija — kraljestvo SHS« daljši zelo informativen članek, v katerem g. pisatelj informira švicarsko trgovstvo o splošnih in posebej še o gospodarskih razmerah v naši domovini. Podaja tudi kratko sliko o službenih razmerah trgovskih sodručnikov. Zelo umestno je in jako zaslužno, da naši pisatelji pišejo tudi v inozemskih listih o naših prilikah, katere so jim še jako malo znane.

Gospodarske vesti.

— **Boj za Kranjsko vinarsko zadru**go v Ljubljani. V zadnjem času pričel se je nekaj javen boj za obstanek deželne vinarske zadruge v Ljubljani, ustanovljene pred 10 leti od kranjskih vinogradnikov z namenom povzdigniti vinsko kupčijo z domačimi vini tudi v tujini. Zadruga je do zadnjega časa prilično dobro delovala, kajti razun sorazmernega bogatega inventarja, razpolaga danes tudi z večjo gotovino, kar ji vsestransko zagotavlja nadaljni obstoj. Pohlepnot nekaterih članov in odborikov po tem premoženju jih je pa napotila do zahteve po razdružitvi in likvidaciji te zadruge. Zlasti se za to pehajo oni meščanski sedanjí odboriki, ki niso vinogradniki in ki so se svoj čas vrinili v odbor le iz sebičnih in strankarskih namenov. Ker se pa s takim špekulacijskim namenom dobri stvari mnogo škoduje, se mora ta namerava pravocesarno preprečiti, kar je mogoče doseči edino le s pristopom novih članov ter z obilo udeležbo pri prihodnjem občnem zboru, ki se vrši 17. t. m. ob 10. v dvorani hotela Union v Ljubljani. V interesu povzdige naše vinske trgovine v tujini, za katero se moramo, če sedaj marljivo potegovati, se kranjski in štajerski vinogradniki ter drugi zainteresirani, katerim je na tem ležeče, da se ta važna nepristranska, strogo kmetijska institucija še nadalje ohrani, pozivljajo, da takoj pisмено prigrislo svoj pristop kot člani, ter vpošljejo na naslov »Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani« članarino (20 K) in enkratno pristopnino (10 K) skupaj 30 K. Vsak nadaljni delež, kateri lahko poedinec več vzame, znaša 20 K. Umestno bi bilo; ko bi proti nameravani likvidaciji tudi posamezna županstva in kmetijske organizacije pisмено ali usno po svojih odnoscih ugovarjala.

— **Kriza pri vinarstvu zadrugi.** Sedanje načelstvo hoče na vsak način zadrugo razdreti. Zato je sklicalo na petek, dne 17. oktobra t. l. drug izredni občni zbor v Ljubljani, ki ima konstitutivno sklope

ti o njem razdružitvi, in sicer pri vsakem številu zadržnikov. Prvi izredni občni zbor ni bil sklepčen, ker niso zanj izvedeli ne zadržniki, ne nadzorstvo. Ker ima zadruga lepo premoženje in je danes edina zadruga osnovna v deželi, ki je poklicana varovati interese naše vinske kupčije in vplivati s tem tudi na prihodnji položaj našega vinogradništva, pozivljamo vse naše člane, da se tega izrednega občnega zbora za gotovo udeležijo dne 17. oktobra in da nastopijo vsi proti razdružitvi in proti likvidaciji. Zavrtni moramo vse zamevovine poskuse sedanjih članov načelstva, ki hočejo iz ozirov na lastne koristi zadrugo razbiti in spraviti ob življenje. Zadruga naj ostane, načelstvo naj odstopi! Zhorovanje se bo vršilo imenovanega dne v dvorani hotela Union v Ljubljani in prične ob pol 11. dopoldne.

— **Izvoz Čehoslovaške.** LDU. Praga, 8. oktobra. (ČTU.) Dosedaj se je iz Čehoslovaške republike izvozilo: Zeleza in železnine v Jugoslavijo za 240.000 čehoslovaških kron, na Poljsko za 4 milione in v Nemško Avstrijo za 10 milionov čehoslovaških kron. Kovin v Nemško Avstrijo za 1½ miliona, na Poljsko za 700.000 čehoslovaških kron. Dalje znaša izvoz strojev in orodij v Nemško Avstrijo 1½ miliona, na Poljsko prav toliko in v Jugoslavijo 135.000 čehoslovaških kron. Poljedelskih strojev se je izvozilo v Nemško Avstrijo za 885.000, v Jugoslavijo za 491.000 in na Poljsko za 272.000 čehoslovaških kron. Največ izvoza je bilo v Nemško Avstrijo.

— **Važno za lastnike hranilnih knjižic, čekovnih računov in rentnih knjižic** pri poštini hranilnicah na Dunaju in v Budimpešti. Da se more sestaviti čim bolj natančna statistika naših terjatev od dunajskih in budimpeštanskih poštini hranilnic, je potrebno, da vsi lastniki (tudi državne oblasti, uradi, korporacije itd.) hranilnih knjižic, čekovnih računov in rentnih knjižic v dobi treh tednov to je do vštete 25. oktobra zahtevajo pri najbližjem poštenu uradu za čeno 30 vinarjev »Vprašalni list« za prijavo imetka (terjatve) pri navedenih poštini hranilnicah. Zpolnjenji vprašalni listi se morajo oddati poštenu uradu. Pozivljajo se vsi, da se odzovejo započemu delu in korist vnašedenemu roku temu pozivu, ker pozneje ne bo več mogoče ozirati se na poedine reklamacije. Samo natančna statistika nam jamči uspeh. Zato je dolžnost vsakega državljana, ki ima kak imeček pri navedenih hranilnicah, da prijavi svojo terjatev.

— **Imenik lastnikov čekovnih računov**, ki se udeležujejo kifrskih in prometa, je dotičan v zalogi kralj. pošt. ček. urada v Ljubljani. Vsem imetnikom ček. računov, ki so ga naročili v svoji pristopni izjavi, bo razposlan po pošti, oziroma dostavljen. Čena istega 3 K 50 vln., kateri znesek se bo odpisal od njihovega računa. Edor želi imeti imenik, pa do danes še nima svojega ček. računa pri kralj. pošt. ček. uradu v Ljubljani, naj vpošlje znesek 3 K 50 vln. na ekonomat kralj. pošt. ček. urada in navede svoj natančni naslov.

— **Skodove tovarne.** Po dolgotrajnih pogajanjih je Zivnostenska banka odkupila bivšemu predsedniku Skodovih tovarnen njegove delnice, vsega skupaj nad 45.000 kosov. Obenem se je Zivnostenska banka pogodila z veliko tovarno za topove Schneider v Creuzotu, da je ta tovarna prevzela več teh delnic, kar bo brezdvomno čutili tako v tehničnem, kakor v komercialnem poslovanju tovarne. Skodove tovarne bodo izdelavale torej v bodoče tudi topove po francoskih modelih in stroje. »Kreditanstalt« in dolnjeavstrijska eskomptna družba sta izstopili iz uprave. Skodove tovarne nameravajo sedaj zvišati svoj delniški kapital od 72 na 104 milijone. Za leto 1918 bo bilanca baje pasivna.

— **»Jugoslavenski vinogradar i vočar«**. Izšao je treči broj mjesecnika »Jugoslavenski vinogradar i vočar« sa slijedećim sadržajem: Nekoji vinogradarski poslovi. Trgovina s voćem. Novi lozni manifestaci. Poredba crnog vina. Puklavec. Nove smeri u vinoreji. O podizanju uzornih šljivika u Jugoslaviji. O uzgoju bresaka. Glasoviti vočari. Uputa za provedbu pokusa s umjetnim gnajima u vinogradima. Obradivanje tla u voćnjacima. Zašto nekoga vina mu te se? Šljivici u Bosni i trgovina šljivom i njenim produktima. M. U. Vinski zakon. Koliko imaju Jugoslavlja vinograda? Obustavljen naplata poreza na vino u Hrvatskoj. Poavejerstva za kontroliranje vina u županiji ličko - krbavskoj. Fakultet za gospodarstvo i šumarstvo na zagrebačkom sveučilištu. Prilog trgovinskog ugovoru od 1. septembra 1919. odnosno odredaba o mogućnosti trgovinskog prometa za izvozne artikla a bez novčane cirkulacije (vina). Stanje vinograda i voćnjaka u Jugoslaviji. Narodno gospodarstvo. Trgovina. Razno. Preplata izvosi godišnje 24 K. a šalje se na upravn »Jugoslavenski vinogradar i vočar« u Zagrebu, Stracmašarska ul. 6.

Pristopite k »Slovenski Matici«
Članarina 8 K, ustanovljinna 200 K

(Naša poročila.)

Veljko Kostelina (Zajc).

Trgovski pomočnik

manufakturni stroki izurjen, se takoj sprejme pri tvrdki **Fr. Mathis** nasl. v Brezicah o. S. 10060

TRSTJE (štorije)

se dobi v vsaki množini. Jeranova ulica št. 11. 8388

Elektrotehniške materijali

nudi, **Robert Hesky**, Wr. Neustadt Baumkirchner Ring 9, Avstrija. 10052

Ženitna ponudba!

Iščem trgovsko izobraženega gospoda 30—40 let starega, v zakon, tudi brez premoženja. Bodočnost zasigurana. Le resne ponudbe pod „Značaj in sreča“ 10058 na uprav. Slovenskega Naroda

Nudimo več zabojev vžigalic

prima blago, 36 v škatljici, franco zaboj **Geršak & Co.**

PISEMSKE ZNAMKE

vojne znamke, znamke ob prevratu, ljubljanske, hrvatske S.H.S. bosenske, srbske, italijanske, reške, medimurske, aradske, temšvarke, i. t. d. kupujem v vsaki množini po najvišjih cenah. Ponudbe s cenami na A. Weisz, Briefmarkenhandlung Dunaj (Wien) I. Adlergasse 8. 9920

ISLADKOR!

proti kašlju — 100 škatljic Kr. 150 pri nakupu 1000 škatljic tisk z imenom tvrdke. Medicinalna drogerija B. Sinkovec, Kranj. 10137

Zamenja se hiša

v mestu ali v neposredni bližini v Ljubljani. Hiša mora imeti nekaj vrta in prostorno dvorišče, ter če mogoče z vpetljano gostilno ali da je na takem prostoru, da je potreba gostilne. V zamenjo je hiša enonastropna na deželi v večjem trgu z vpetljano gostilno ter je pripravna za vsako trgovino. Stoji poleg farne cerkve. Poleg je tudi gospodarsko poslopje in mesnica. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 9830

KROMPIR

prodaja po najnižji ceni **Ivan Ravnar**, trgovec v Stožicah 51, p. J. Naročila se sprejemajo istotam. Naročniki dobe krompir v **ponedeljek** na državnem kolodvoru v Ljubljani. Vreče se prinesejo s seboj. 10134

Valvazor

originalna prva izdaja je **napredaj.**

Ponudbe z najvišjo ceno pod „Valvazor 10011“ na uprav. Slovenskega Naroda. 10011

Prvovrstna**VOZNA KOLESNA PLAŠČE IN CEVI**

priloga tvrdka **IGN. VOK** specialna trgovina šivalnih strojev in koles. Ljubljana, Sodna ulica št. 7. 7334

Lepo črno letošnje**brinje**

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka **Ivan Jeladin**, Ljubljana Emonska cesta 2. 8955

DRVA

mehka in trda dobavi in pripelje na dom. **V. Scagnetti**, parna žaga za državnim kolodvorom. 9921

Znanja želi

mlad intel. gosp. trgovca in veleposelnika sin, z milijonskim premoženjem, priključuje znanosti, z gospico ugledne družine, veselo narave, katere bi imela veselje tudi do trgovine v starosti 17—22 let. Dopisi se prosijo s sliko ter natančnimi podatki pod „Idealna ljubezen“ na uprav. Slov. Naroda.

Pravo rumeno domače

milo za pranje 1 kilogram K 16— Pri naročbi 1 škatljice okoli 3 in pol kg K 56—franko. Po povzetju pošilja zavod za eksport M. Jünker, Zagreb, 15. Petrinjska ul. 3/III Obenem z naročbo je poslati polovico iznosa. 7928

Prva jugoslovanska zlatarska delavnica **Alotzij Fuchs** Selenburgova ul. 6. Kupi- zlato in srebro po najvišjem staro zlato in srebro slih cenah, priporočam veliko zalogo zlatnine, srebrnine, ur, briljantov i. t. d. vsa popravila in nova dela se izvršujejo v lastni delavnici točno in solidno. 7928

Ladijskistrojnik

z večletno prakso na naimodernejšem brzovalnem parniku bivšega avstrijskega Lloydja, išče mesto obratnega vodja ali nadstojnika ali strojnika. Cenj. Ponudbe pod „Ladijski strojnik“ na Zastopstvo uprave Slov. Naroda, Maribor, Grajska ul. 15. 10054

Koncipijenta

in stenografa ali stenografino sprejme odvetnik **dr. R. Pipuš** v Mariboru.

Stavbeni les

otesan in žagan, deske, podboje in latve, paralelno rezane, kupuje v vsaki množini proti promotni dobavi **Nasič** d. d. za industrijo in trgovino drva, Nasice. 9375

Petrović i Bišof Mitrovica, Srem

nudi pšenico, koruzo, ječmen, oves in vse druge poljske pridelke. 9733

Prva jugoslovanska tovarna čistilnega praha

nudi pomade bele — rdeče, prah v zavrtkih, kakor tudi beli izvleček „SIDOLIN“ — tekočina v malih steklenicah — najboljše čistilo za vse kovine. **A. Radesich** nasl., Kamnik. Prah se razpošilja tudi v celih vagonih.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa zalega mora poginiti ako upotrebiš moja najbolj iskrena in povsod hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 6 K, za podgane in miši stane 6 K—; za ščurke K 6—; posebna močna tinktura za stenice K 6—; uničevalec moljev K 3—; prašek proti mrčesom 5 K; mazilo proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obleki in perilu 3 K; tinktura proti mrčesom na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 3—; Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

Na debelo! Na drobno!**SUHARORA**

Škafi in čebri z vložki iz mesecnega lesa. Otroške in večje banje ter žetniki imajo poleg vložkov tudi mesecno dno. Deže (kiblj) za mast samo iz mesecnega lesa. Lesene lopate, toporišča za sekire, kladiva i. t. d. Blago je KOROŠKI izdelek prima kakovosti ter se ne sme ZAMENJATI z ribniško robo. **Ernest Aljančič**, Ljubljana, Gosposvetska (Marije Terezije) cesta št. 6. 10027

Ing. for. et abs. Jur. **Vojteh Koprivnik** ministrski tajnik **Jelena Koprivnikova** roj. Radosavljevičeva poročena na dan 6. vinotoka 1919. Beograd Maribor.

Usnjati nabitki z žeblički za podplate

dobavlja tvrdka **Peter Kozina & Ko.**, Ljubljana, Breg št. 20. Za moške 1 zavoj K 2-10, za ženske K 2— Preprodajalci dobe popust. 10088

Dunajska importna firma prosi ponudeb izvoza prostega blaga.

Nakupovalce despe te dni. — Dopisi pod „UNIVERSALE W. V. 9408“ na upravništvo „Slovenskega Naroda“. 10107

ITO

antiseptična zobna pasta s kisikom. Elegantna oprema — pristne cinaste tube. Proizvaja lekarna pri „Srebrnem Sokolu“ Brežice. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah i. t. d. 9645

USNJE podplati

se kupijo za železničarje. Ponudbe je poslati

Gospodarski poslovalnici državne železnice v Ljubljani.

Krasna najemniška hiša na oglu,

VI. okraj na Dunaju, novo poslopje, še davka prosto, z gospodskim, luksurično opremljenim stanovanjem, ki se mora v kup vzeti v ceni 1 1/2 milijonov K, se zamenja **se zamenja** z lepim deželnim gospodarstvom v Jugoslaviji. — Ponudbe pod „Jugoslavija 21“ na **Eduard Braun**, Dunaj I., Sirobelgasse 2. 10071

KISIK AVTOGENE VARILNICE

dobavljajo točno in ceno **Sauerstoffwerke, Gradec (Graz).**

Gospodarska zveza v Ljubljani

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih poljedelskih strojev po najnižjih cenah, kakor: reporeznice, drobilnih mlinov, plugov, slamo- reznic, mlatilnic, gepelnov, stiskalnic za grozdje, čistilnic (pajteljnov) trijerjev, brzoparilnikov, gnojn. sesalk itd. — Za jesensko gnojenje ima na razpolago kostno moko.

Razpošiljam v vagonih**trešana jabolka za sadjevec**

in namizna jabolka. — Cene nizke, dobava takoj **Veletrgovina Franc Oset**, Vransko pri Celju. .

Sprejme se takoj**trgovski sotrudnik**

kot prvi detajlist, prima moč, in učenec pri tvrdki **Ivan Perdan** v Ljubljani.

„Danica“ sredstvo za impregniranje

Vrlo dobro sredstvo s kojim more vsakdo sebi sam impregnirati ovrtnike, manšete itd. Istim se sredstvom nanaže dotični komad čim več tem bolje in potem osuši. Nesnaga se more vrlo lahko z vlažno sunjico izprati. Jedna steklenica sredstva zadostuje za več mesecev ter se prihrani novce in perilo od pranja, s čimer se kvari. Jedna steklenica stane K 10— Izdeluje in prodaja: „Danica poduzeće“ M. Telchner, Vinkovci. — Preprodajalci dobijo velik popust in reklamo! 9002

Oznani UNION-PROPAGANDE Maribor. Zavod oglašne odprave in reklame

LOJ, MAST, OLJE

in surovi loj kupi vsako množino za najvišjo dnevno ceno **Prva mariborska tovarna mila** v Mariboru, telefon 47, prvojav: milana. Prosijo se ponudbe z vzorci.

Svinjsku mast, slaninu, meso i kobase u vagonima i malim količinama nabavlja se najbolje kod stare i poznate specijal. tvrdke **Julio Schmidlin** u Zagrebu. Poslovnica: Preradovičeva ul. 24, tel. 7-48. Zastupnik tvrdke **M. Gavrilovića sinovi d. d.** — Tražite ponude!

Bukova drva

ogljje, smrekov les, deske in trame kupuje „CROATIA“, gozdna ind. delniška družba v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 2. 8206

HLODE in DRVA

kupim v vsaki množini; samo takoj dobavno in izvoza prosto blago. Ponudbe na **Karl Ingrisch**, Dunaj (Wien) V. Rumpersdorfergasse 25. 10092

Zamena hiše.

Spreten stavbni klepar bi rad zamenjal s hišo, kjer bi mogel izvrševati svojo obrt, svojo davka prosto hišo v XIII okraju na Dunaju. Dopisi pod „Zukunft 22.937“ na **Schalek**, Dunaj, (Wien), I. Wellzeile 11. 10030

Med. univ. dr. Boleslav Barth

se je preselil in ordinira za ženske in spolne bolezni vsak dan izven nedelje od 11.—12. in od 15.—16. ure v Celju, Miklošičeva ul. 6. (Millstan)

V MARIBOR se je preselil bivši asistent profesorja Metnitza na Dunaju**zobozdravnik dr. Franc Kartin**

in ordinira od 8. t. m. naprej Grajska ulica (Burggasse) 9 v hiši Wögerer od 1/2 9—12 in 1/2 3 (1/2 15) do 5 (17).

Naznanilo.

Podpisani slavnemu občinstvu vljudno naznanim, da preselim delavnice in prodajalno iz **Sodne ulice v lastno hišo, Židovska ulica št. 5 v Ljubljani**, kjer se prodajala 15. t. m. v nadaljno poslovanje odpre. Cenjenim odjemalcem se za dosedanj obilni obisk toplo zahvaljujem in priporočam za nadaljno naklonjenost ter zagotavljam, da se bodem potrudil zad voljiti vsem zahtevam moje stroke, kolikor bodejo dopuščale razmere, naj si bode glede kakovosti ali cen, v polno zadovoljnost, kar mi bode vsled ugodnejših prostorov in splošne preureditve časa in zahtevam primerno tudi boljše mogoče. Z odličnim spoštovanjem **Fran Kos**, mehanična pletilnica nogavic in modne konfekcije. 10005

Trgovci na deželi! Došla je velika množina barienta, štofov, nogavic, rincev za čevlje, gumbov itd. **Filip Pečenko**, Ljubljana, Dunajska cesta 6. 10105

Otto Nussbaum, Dunaj IX/4

Nussdorferstrasse 68.

Praga I., Kaprova 6.**Velika zaloga dvigal in orodja.**

Aparati za mazila. 9335

Mariborski mestni kino

Stolni trg. Ravnatelj: **G. Siege**. Od petka 10. do ponedeljka 13. oktobra 1919:

Grof Monte Kristo

Senzacijski film v 25 delih, po svetovno znanemu romanu Aleksandra Dumasa v 8 poglavjih. Predstavlja se 14 dni. I. poglavje: Edmond Dantes, II. poglavje: Zaklad Monte Krista. Predstave se vrše vsak dan ob 18. (6. uri) 20. (8. uri) in nedeljo ob pol 15. (pol 3), 16. (4), 18. (6) in 20. (8. uri). Predstave za zunanje: „Grof Monte Kristo“ v soboto in sredo ob 10. uri. — Prvo nadaljevanje dne 14. oktobra 1919.

Primešajte Romancementu

v razmerju 1:1 Portlanda, s čimer dosežete, kakor dokazano, čvrstost čistega Portlandcimenta, kar je pripisovati posebni sposobnosti za utrditev ter finemu zdobljenju je že več desetletij preizkušenega laškega Romancementa! Stavbeniki in interesi naj takoj zahtevajo prospekte od AVA, cementne tvornice, Laško pri Celju. 9984

Naznanilo.

Cenjenim damam vljudno naznanjam, da sem otvorila na Mestnem trgu št. 7 lastno izdelovalnico in preoblikovalnico klobukov

Preoblikalo se bode hitro in lepo vse klobuke od najfinejšega velourja do navadnega filca po najnovejših francoskih modelih. Cene primerne. — Za naklonjenost se cenj. damam priporoča. **P. Barborič**.

ANTON MALGAJ

Stavbeni in pohištveni pleskar in ličar.
Spodnja Slika, Knezova ulica št. 121
Vsa dela izvršujem le s pravim, predvojnimi blagom: Cene zmerne

Modni salon
Rozi
Rimska c. 6

Na Dunaju osebno izbrani modeli
in velour klobuki v veliki izbiri.
V zalogi so tudi lični klobuki ter športne
50 K dalje, žalni klobuki, kakor tudi vse
in krznaste čepice, kakor tudi vse
v to stroko spadajoče potrebščine.

Rimska c. 6
R. Fabčić
Modni salon

Nič ne ponujamo

in nič ne anonsiramo, ker dobro blago se
samó prodaja, mi kupimo le vsako množino

LANENEGA SEMENA,
prazne olinaste sode,
in dobre jutaste vreče.

ZABRET & KOMP., tovarna olja in
firneža v Britofu pri Kranju. 9786

Jeklarna RAVNE

(preje: „Stahlwerk Streitsch“)

pošta in žel. postaja Guštanj Koroško

proizvaja jeklo za: kose, srpe, vozovne vmete, kolesna
obročja, orodje; jeklo za konstrukcije in osi ter zabojno je-
klo (acalonsko in brežijansko) kakortudi v žlebi kovane
dele za avtomobile, vagone, poljedelske stroje in dr., vozne
osi surove in prirejene, osi z glavico, transmisijске valjeve
surove in ostrugane, ingote za izdelovanje orodja. Prevza-
me tudi strugarska in škobljarska dela.

Ravnateljstvo jeklarne Ravne.

Radenski-

ZDRAVILNI VRELEC

najboljše vseh poznatih in natron-
liten vrelcev. Kot zdravilna voda
od zdravniških avtoritet radi svo-
jega jako raztvarjajočega in kislino
zatirajočega učinka posebno pripo-
ročena proti mehuritnim, ledvičnim
želodčnim boleznim, protinu in
nahrudu. Najboljše zdravilno sred-
stvo proti pesku in kamencu.

GIZELA VRELEC
namizna voda
s posebno bo-
gato vsebino ogljikove kisline. Naj-
prikladnejše za mešanje s starim
belim kakor tudi rdečim vinom in
sadnim sokom

ZDRAVILISČE, SLATINA RADENCI, SLOVENIJA.

JURJEV in KRALJEV VRELEC
zdravilna in namizna voda, posebno priljub-
ljena za mešanje s kislim vinom, sad-
evcem in sadnim sokom. 917

Velika partija lovskih patron

s šibrami z brezdimnim in črnim smodnikom so
odda naravnost od avstrijske tovarne, eventualno
kavcije zmognemu generalnemu zastopniku.

Dopisi pod „Muster Wöllersdorf 27.232“ na M. Dukes
Nachfolger, Dunaj, (Wien) I., Wolfzelle 16.

NAZNANILO!

Naznanjam, da sem odprl

trgovino

špecerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov
na debelo.

Priporočam se cenij. trgovcem za naročila. Kupujem suhe
gobe, kumno, laneno seme in druge deželne pridelke po najvišjih
dnevnih cenah. Prosim ponudbe z navedbo množine in cene. Se
priporočam. S spoštovanjem 10083

Janko Šoster, Celje.

Dvostavno in ameriško knjigovodstvo

Sestavi V. Krottmayer, slovensko izdajo
priredil profesor M. Dolenc — Založnik
ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT V MARIBORU.

Prva moderna slovenska učna knjiga za knjigovodstvo

nelozgibno potrebna za trgovske šole in
samouk, zelo važna za trgovce, tovar-
narje, obrtnike itd. — Cena 8 kron.

Ravnokar izšla. Dobiva se v vseh knjigarnah in v
Zasebnem učilišču Legat v Mariboru, Vetrinjska ulica 17, I. nadst.

Čebeli tovarna
Peter Kratina & Co.
Tržič
Gorenjsko
najfinjša kakovost
dobe se v zalogi
Ljubljana Breg

Svetla
WESTINGHOUSE
WATT
KREMENEZKY
METAX
EXPORT & IMPORT
ELEKTROTEHNIKA-TEHNIKA

Laterije zarnice vseh tipov
elektrotehni predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogacar Ljubljana Mestni trg 2b

I. specijalna izdelovalnica za

Flaka
dokolenice
K. SELJAK LJUBLJANA

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt
ter njih posameznih delov.

Dobe se potrebščine za šivilje, kro-
jače in čevliarje ter galanterijsko
in manufakturno blago (blago za
obleke.) — Istotam se proda večja
partija

damskih nogavio.

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
za vodo, desno.

STAMPILJE
Anton Cerne
GRAVEUR
in
izdelovalci kavičar stampilje
Ljubljana, Dvorni trg št. 7

Kontoristinja

zmožna slovenske, nemške, po
možnosti tudi hrvaške korespon-
dence, z daljšo prakso,

se i š č e

pod ugodnimi pogoji za večje
industrijsko podjetje v Ljubljani.
Ponudbe s spricevali in navedbo
željene plače pod „STALNO“ na

Anončno ekspedicijo

AL. MATELIČ, Ljubljana.
10089

Barva - kemično - čisti

vsakovrstno blago, obleke
pere domača perila (pošilja po isto na dom) **svetlolika** ovrtnike, za-
pestnice in
srajce

tovarna **JOS. REICH**, Ljubljana, Poljanski nas. 4
Podružnica **MARIBOR**, Gosposka ulica 38.

Preporučamo gg. trgovcem in preprodavalcima nove
izšla sliku

Njeg. Vis. Regenta Aleksandra

izradjena od umetnika V. Dodera, veličina slike 49x68, ista je
izradjena otmemo po originalu u jednom od najboljih grafičkih
zavoda. Cena po kom. K 20.— a preprodavalcima i trgovcima
dajemo 40% popusta. Naručbe prima izdavalacka knjižara **Velap**
i **Popovac**, Zagreb, Berislaviceva ulica 17. 9307

„Savinja“

društvo lesnih trgovcev in industrijev v Celju
kupi vsako množino rezanega in okroglega mehkega ka-
kor tudi kostanjevega lesa ter bukovih drv. Tozadavne
ponudbe z navedbo cen prosimo na naslov: „SAVINJA“,
Kapucinska ulica 5, I. nadst. ali poštni predal št. 1.

Nepremočljivi dežni plašči

iz la švicarske gume, dokler traja zaloga. —
Velika izbira manufakturnega ter tu- in ino-
zemskega modnega blaga, bogata zaloga
oblek lastnega izdelka po najnovjših krojih,
srajc barvanih in belih, ovrtnikov, samovez-
nic, športnic čepic itd. v I. kranjski razpošiljalnici

SCHWAB & BIZJAK, Ljubljana,

Dvorski trg 3. — pod Narodno kavarno.

LASTNI MODNI ATELIJE.

MUŠKO RUBLJE

razne vrste košulja, gača,
nočnih košulja i mekanih
ogrlica nudja trgovcima
samo na veliko 9673

DOMAČA TVORNICA

RUBLJA D. D.

Zagreb, Jelačićev trg 2, II. k.

Naručbe pouzecem izvr-
šuju se kretom pošte.

Promet iz Jugoslavije

in v Jugoslavijo!

Prevozi s spremstvom ali brez njega, priskrbovanje uvoznic, izvoznic in pre-
voznic, akreditivov, mejnih odprav, prevzemanje reekspedicij.

Za jugoslovanske transporte lastna odpravnica v
Lipnici (Leibnitz) Ernovž, Spilje (Ehrenhausen, Spielfeld)

Adolf Blum & Popper

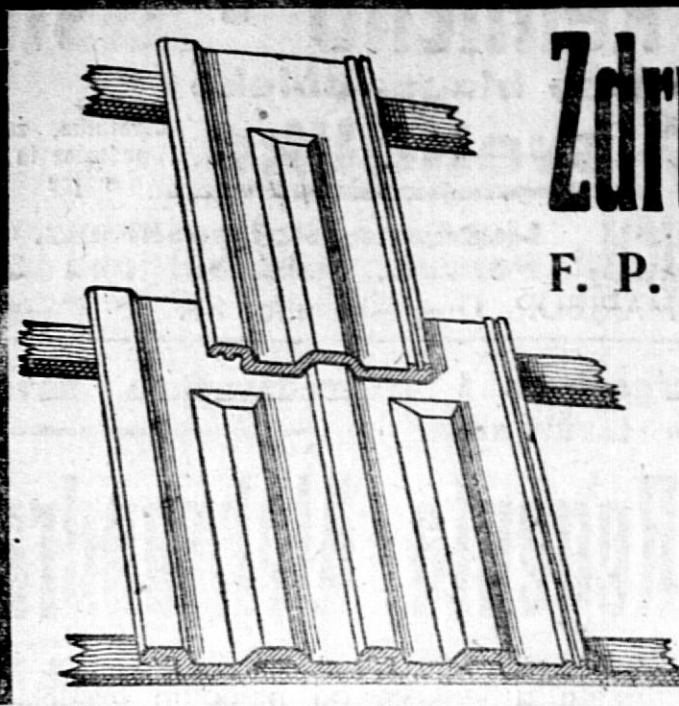
Internationale Spediteure Dunaj (Wien) II. Taborstrasse Nr. 22.

Lastne hiše v Anversu, Auschi, Berlinu, Bremenu, Budapešti, Duisburgu, Hamburgu,
Hassumu, Kölnu n. R., Londonu, Nev Yorku, Pasavi, Pragi, Skalmierzycach, Děčinu
n. L. (Luabe), Trstu, Varšavi.

Naslov za pisma: **ADOLF BLUM & POPPER.**

Brzjav: **Blumolf.**

Brzjav: **Blumolf.**

Združene opekarne preje

F. P. Vidic & Komp. Vič, Ivan Knez, Brdo
nudijo:

zarebane strešnike (utorni crep) in zidno opeko

Vprašanja na F. P. VIDIC & Komp., Ljubljana.

ELEKTRARNA

Kogorčak v Idriji
sprejme s 1. novembrom t. l.

obratovodjo

za elektrarno s turbino in Dieslovim motorjem Stalno mesto, plača po dogovoru, pristo stanovanje, razsvetljava in kurjara. Reflektira se le na povsem zanesljivega strokovnjaka z večletno prakso, ki je sposoben za samostojno delo. Ponudbe, v katerih je navedeno določanje službovanja, starost in družinske razmere, je vnositi pod „Obratovodja“ do 18. novembra t. l. na uprav. Slovenskega Naroda. 1034

Esence

za likerje, rum in žganje dobavlja v vsaki množini, ker je dovoljen izvoz v Jugoslavijo, po železnici potom špediterja v priznani najboljših kvalitetah in poceni

Prva dunajska parna tovar. eter. olj, esenc in barv
J. FEIGL, SOHN & Co, Wien XV.1.,
Friedrichsplatz 3/a. Ustanovljeno leta 1872

Specijaliteta: Kingston rum Basis. Najnižje stavljenе ponudbe slede po naročilu. 8683

Strokovnjak prve vrste

išče kompanjona s 100.000 K za izdelovanje nekega kovinskega predmeta, ki se dobro prodaja in ki ga doslej tu še niso izdelovali. — Ponudbe pod „W. D. 4801“ na Rudolfa Mosse, Dunaj (Wien) I., Seilerstätte 2. 9828

Satirična knjiga

akad. slikarja **Henrika Smrekarja**
„Smrekar - črnovojnik“
je izšla v založbi Umetniške propagande, Ljubljana, Sedna ulica št. 5
in se naroča istotam. — Cena 8.— K.

Občinska hranilnica v Mariboru

(prej Gemeinde-Sparkasse)
Župnijska ulica št. 2 (Pfarrhofgasse Nr. 2)
v lastni hiši.

Stanje hranilnih vlog K 42.442.640-26
Rezervni fondi K 2.749.997-67

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po najvišji točasnobi običajni obrestni meri.
Hranilnica je pupilarno varna. Shramba za pupilske knjižice itd.
Uraduje vsak delavnik od 8. do 12. ure. 9827

G. F. Jurásek

vglasevalec klavirjev in trgovec z glasbilo
v Ljubljani, Wolfova ul. št. 12.
Prva jugoslovanska specialna
trgovina za vglasevanje in po-
pravljanje glasbil.

MODNI SALON

STROJNOST - MASINE
LJUBLJANA,
Židovska ul. 3, Dvorski trg 1.

Prilagočeno svojo veliko izbiro krasnih modelov
baržunastih, velour, plišastih in
filcstih klobukov kakor tudi iz
kožuhovine za dame in deklice.
Popravila točno in ceno.
Žalni klobuki
gotovi.

Traži se

ravnatelj

šumskog poduzeća

tehniko i komercijalno potpuno spremam. Nastup službe što prije.
Obložene ponude na
Hrvatsku Zemaljsku banku d. d. podružnicu u Crikvenici.

IVAN JAX in sin

Dunajska cesta št. 15, Ljubljana.

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

— Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. —
Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“ **Kolesa** **iz prvih**
Ceniki zastoj in franko. **Dürkopp, Styria, Waffennrad.**

Čar idealne lepote!

Lepa žena ima neopisno moč, nepremagljivo čarobno, to trdijo znanstveniki, pesniki.

Krema Zoraida! Najdovršenejšo sredstvo moderne kozmetike za doseg idealne, mikavne lepote. To divno polepšalo je sestavljeno po receptu božanstvene orijentalke Zoraida, zvezde turškega harema bivšega Abdul Hamida, iz čistega rastlinskega soka, meda, citronovega soka, s čimer prekaša vse umetne škodljive dosedanje proizvode. Velika doza bruto 1/2 kg K 30.—

Ifigenia pasta-milo. Dosedaj nedoseženo. Tega čudotvornega mila ne priporočam samo onim, ki rabijo kremo Zoraida, marveč vsem osebam, moškim in ženskam, ki imajo nežno občutljivo kožo. To milo dela naravnost čudeže, ker ne varuje samo nežne polti, marveč polepšava tudi naravnost čarobno obraz in odstranja v najkrajšem času lisaje in razpoke kože. Te divne paste ne bi smelo manjkati v nobeni hiši. Ko razmazete male količine na dlani, se močno peni s fino mlečno peno. Kraljice lepote, pa tudi ostale se veselo nad tem izumom, kajti z umivanjem s pasto Ifigenia mora tudi angeljska lepota zasvetiti v krepkejšem sijaju čarobe in razcveta. K 20.—

Rožni sok. Razven Zoraida in paste se priporoča bledolčnim osebam. Rožni sok, popolnoma neškodljivo rdečilo za obraz in ustnice. Z uporabo Rožnega soka postane obraz nežno rožnat kakor plamen jutranje zore, a ustnice zarde jasno kakor škrlat. Cena večje steklenice K 6.—

Amerikanski Hair Petrol. Čudotvorno sredstvo za rast las. Najčistejši proizvod, svedča kemično pripravega petrola. Izum dr. P. Williamsa iz Newyorka. Po točni uporabi dobe lasje takoj lep sijaj, svilno mehkočo, bujno rast. Ako želite preprečiti naglo izpadanje las, naročite pravočasno 1 steklenico petrola dr. Williamsa in tako rešite svoj ponos, svoje lase. (Cena steklenice 250 gr K 16.—).

Saj pesnik ne poje zastoj:
„Lasje moji so ko svila gosta,
Bolj ko popek so rdeča usta
In obraz ko rožica in mleko.“ 9494

Te štiri stvari so najnaravnejši izdelek za ohranitev trajne in doseg čarobne lepote.
Navodila in opisani izdelek pošilja
„URANUS“-PARFUMERIJA.
1. Kosmetična parfumerija, Ljubljana, Mestni trg 11.

ING. ARTUR ZEISEL

Prezisijski stroji za obdelovanje železa in kovin.
Dunaj (Wien) IX., Spittelauerlände 7, telefon št. 23617.

Dobavljam točno in ceno moderne

strojnice za železo	prezorišne (Stessmaschine)
revolverske strojnice	vzrovalnice vijakov
avtomate	krožne brusilnice
skobelnice (freze)	brusilnice za orodje
vrtalnice	stiskalnice
stroje za oblanje	žage
shapingske stroje	stroje za obdelovanje pločevine.

Dalje orodje in dvigala. 9766

Rogaška Slatina

Tempel vrelec. Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelec. Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in črevesja, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic, sladkorni bolezni.

Donati vrelec. Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška Slatina je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je iz izmed vseh alkaličnih salinčnih rudninsko kislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljše sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice.

Rogaška slatina je najboljša namizna in zdravilna mineralna voda, katera nima nikdar slabega okusa ali duha.

Centralna posredovalnica

dr. z om. zav. „Zentrag“
Gradec, Brandhofgasse 10.
nudi pod kulantnimi pogoji:
industrijske predmete vsake vrste poljedelske in druge stroje, železno, stekleno in porcelansko blago, obuvala, sol, kemi-kalije, vžigalice itd. itd.
Blagovoll naj se zahtevati podrobne oferte.
Preskrbuje dovolitve za uvoz in izvoz. 10126

„Timex“ Uvoz-Izvoz Društvo Z.O.Z.

Dunaj I. Dobelhofgasse 7. Brzojav: Timex-Dunaj.

Praga II. Vavelské náměstí 66. Brzojav: Timex-Praga.

Dobavlja takoj:

Poljedelske stroje in orodja, kmetijske vozove; lopate, motike, krampe, pohištva za spalne sobe, masiven trd les, kuhinjsko opremo, usnje itd.
Podplate, zgornje usnje in jermena. Kemično-tehnični in farmacevtske proizvode, medicinske preparate. Stroji in orodja za vse industrije. Elektro-motorji in ventilatorji.

Oferira:

Emailirano (postekleno) posodo. Porcelan in stekleno. Šipe, stekla za ogledala in brušeno steklo.
Kemični proizvodi. — Užigalice.
Stavbni material vseh vrst. Električni material. Železne konstrukcije. Stroji in orodja za vse obrte.

Zahtevajte naše najugodnejše ponudbe. 9745

Transportno in prometno društvo.

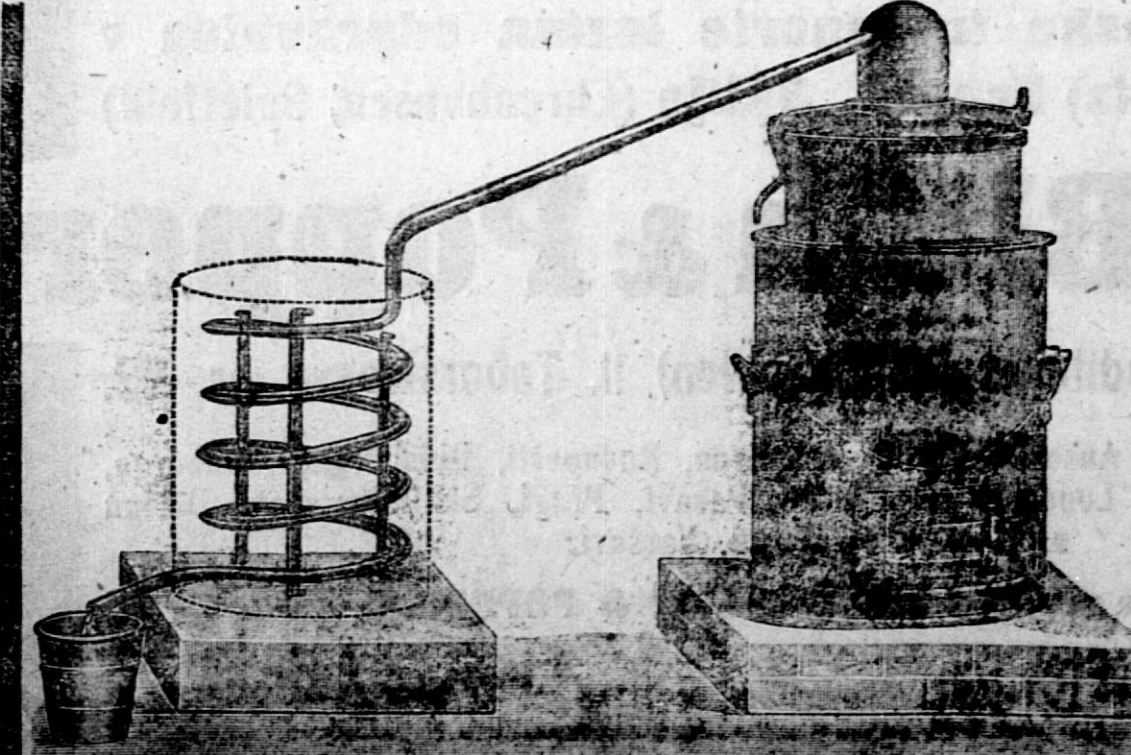
Središnica: ZAGREB, Illica 45. Telefon 2-20. Podružnica: BEOGRAD, Vuka Karadžića 16. Telefon 2-77.

Brzojavi: Transport Zagreb.

Odprometniški oddelci:
Odpreda in dopreda vsakojakega blaga. Vekladstvenje v velikih suhih magazinih. Zbirni promet Wien - Zagreb - Beograd. Strokovna ocenjenja.

Agenturni in komisijalni oddelci:
Prodaja blaga v komisiji. Nakup in prodaja za lasten račun. Ekspert vseh vrst poljedelskih izdelkov. Import industrijskih predmetov.

Vse informacije takoj brezplačno! 6429

Parilnik „ALFA“

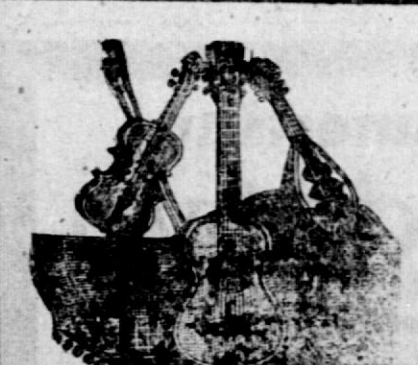
za parenje živilske hrane, pripravo za kuhanje žganja in kuhanje perila, je med vsemi parilniki najboljši.

Parilnike vseh velikosti od 50 do 350 ltr. v pocinkani in črni izpoljavi imamo na razpolago ter z istimi kupcem lahko takoj postrožemo. Prekupčevalci se iščejo in dobijo na dnevne cene primeren popust. 9998

Cenik na željo zastoj.

Delniška družba Alfa Separator

na Dunaju XII., Wienerbergstr. 31.

Violine, strune, citre, harmonike, kitare, tamburice, telovad. rogovi, vse druge glasb. instrumenti in potrebšline v veliki kanski zalogi. ::

ALFONZ BREZNIK

glasbeni učitelj in edini zapri-seženi izvedenec dež. sodišča
LJUBLJANA
Kongresni trg št. 15.
(Nasproti nunske cerkve.)

